

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

J E M T L A N D S L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Länets gränser hafva under femårsperioden icke undergått annan förändring, än att, på sätt i förra femårsberättelsen anmärkts, från och med 1891 års ingång öfverflyttats dels från Vesternorrlands län till Ströms socken i Jemtlands län hemmanen Trångsåsen 1 mantal, Stamåsen $\frac{1}{2}$ mantal, Sporrssjönäs 1 mantal, Storhöjden 1 mantal, Stamsele $\frac{3}{4}$ mantal och Täxan $\frac{5}{12}$ mantal, jemte en söder om Malmsjön belägen kronomark, utgörande i areal tillhopa 142.62 kvadratkilometer, och dels från Rätans socken i Jemtlands län till Hafverö socken i Vesternorrlands län hemmanen Hede $\frac{11}{18}$ mantal, Kroknäs $\frac{1}{6}$ mantal, Länstersjön $\frac{1}{3}$ mantal och Turingen $1\frac{5}{9}$ mantal jemte Turinge kronopark, i areal tillhopa 205.02 kvadratkilometer.

Hemmantalet, som vid 1890 års slut, efter iakttagande af föreskrifven rättelse, utgjorde $1,106\frac{1549}{40320}$ mantal, uppgick enligt upprättadt sammandrag öfver jordeboksförändringarne vid 1895 års slut till $1,107\frac{5375}{3064}$ mantal.

Till följd af ofvan berörda öfverflyttningar har länets areal minskats med 62.40 kvadratkilometer och utgör således 50,745.60 kvadratkilometer, deraf 37,094.60 kvadratkilometer tillhöra provinsen Jemtland och 13,651 kvadratkilometer provinsen Herjedalen.

Förutom de 895,818 hektar af fjällen, som enligt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelse för åren 1886—1890 tillhöra de vid afvittringen *åt lapparne afsatta land*, hafva — sedan Riksdagen den 5 juli 1887 i enlighet med nådig proposition medgifvit, att behålla afkastningen af den skogsafverkning på renbetesfjällen i länet, som i enlighet med Domänstyrelsens förslag kunde varda föreskrifven, finge användas till förvärfvande af mark för utvidgning af nämnda fjäll i afsigt att bereda lapparne nödigt utrymme för renskötseln under tiden från maj till september månader — enligt Eders Kungl. Maj:ts i särskilda under åren 1888—1893 utfärdade nådiga bref lemnade medgifvanden inköpts hemman och lägenheter till en sammanlagd areal af 213,268 hektar 65 ar, hvilka jemlikt nådiga brefvet den 22 maj 1891 upplåtits för lapparnes behof i likhet med angränsande renbetesfjäll, dock så att skogsmarken stälts under skogsstatens förvaltning och att befintliga inegor, åbyggnader samt slätter och fäbodlägenheter, der sådant pröfvats utan men för renskötseln kunna ske, på arrende upplåtits åt bofaste under skyldighet för desse att vidkännas de inskränkningar i nyttjanderätten, som föranledas af den åt lapparne upplåtna rätt att använda ifrågavarande områden. De

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-18.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Invånare.....	3.
Tab. A. Jemtlands läns administrativa indelningar.....	4.
Tab. B. Emigration från och immigration till Jemtlands län åren 1891-1895.....	5.
3. Näringar.....	7.
Tab. C. Markegångs- och handelspris åren 1891-1895.....	8.
Tab. D. Arbetslöner åren 1891-1895, i kronor.....	8.
Tab. E. Antal kreatur åren 1890 och 1895.....	9.
Tab. F. Allmänt gällande handelspris å kreatur åren 1891-1895 i medeltal.....	10.
Tab. G. Medelpris å smör åren 1891-1895 i kronor för 1 kg.....	10.
Tab. H. Inhemska aktiebolag tillhöriga egendomar inom Jemtlands län åren 1890 och 1895.....	11.
Tab. I. Utförsel af sågtimmer från Jemtlands län åren 1891-1895..	11.
4. Kommunikationsanstalter och varubyten.....	12.
Tab. K. Antal dödade rofdjur åren 1891-1895.....	12.
Tab. L. Af rofdjur dödade husdjur åren 1891-1895.....	12.
Tab. M. Statsanslag till väganläggningar och vägomläggningar åren 1891-1895.....	13.
Tab. N. Skjutsentreprenadkostnader åren 1891-1895.....	13.
Tab. O. Afgifter för minuthandel med och utskänkning af bränvin under försäljningsåren 1891-1896.....	14.
5. Kameralförhållanden.....	15.
Tab. P. Sammanställning af landsbokens kapitalkonto för åren 1891-1895.....	15.
6. Politi.....	16.
Tab. Q. Folkskoleväsendets ställning i Jemtlands län åren 1891 och 1895.....	16.
Tab. R. Kostnaderna för folkundervisningen i Jemtlands län åren 1891 och 1895.....	16.
Tab. S. Bankernas inom Jemtlands län ställning vid 1895 års slut..	17.
Tabellbilagor	19-31.
Tab. 1. Folkmängden i Jemtlands län åren 1891-1895.....	19.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Jemtlands län åren 1891-1895	20.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Jemtlands län år 1895.....	21.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Jemtlands län år 1895.....	22.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Jemtlands län år 1895.....	22.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande magters undersåtar, i Jemtlands län år 1895.....	27.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jemförliga inrättningar i Jemtlands län år 1895.....	28.

BIDRAG

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 8.

ÅREN

1891—1895.

J E M T L A N D S L Ä N .

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Länets gränser hafva under femårsperioden icke undergått annan förändring, än att, på sätt i förra femårsberättelsen anmärkts, från och med 1891 års ingång öfverflyttats dels från Vesternorrlands län till Ströms socken i Jemtlands län hemmanen Trångsåsen 1 mantal, Stamåsen $\frac{1}{2}$ mantal, Sporrssjönäs 1 mantal, Storhöjden 1 mantal, Stamsele $\frac{3}{4}$ mantal och Täxan $\frac{5}{12}$ mantal, jemte en söder om Malmsjön belägen kronomark, utgörande i areal tillhopa 142.62 kvadratkilometer, och dels från Rätans socken i Jemtlands län till Hafverö socken i Vesternorrlands län hemmanen Hede $\frac{11}{18}$ mantal, Kroknäs $\frac{1}{6}$ mantal, Länstersjön $\frac{1}{3}$ mantal och Turingen $1\frac{5}{9}$ mantal jemte Turinge kronopark, i areal tillhopa 205.02 kvadratkilometer.

Hemmantalet, som vid 1890 års slut, efter iakttagande af föreskrifven rättelse, utgjorde $1,106\frac{1549}{40320}$ mantal, uppgick enligt upprättadt sammandrag öfver jordeboksförändringarne vid 1895 års slut till $1,107\frac{5375}{3064}$ mantal.

Till följd af ofvan berörda öfverflyttningar har länets areal minskats med 62.40 kvadratkilometer och utgör således 50,745.60 kvadratkilometer, deraf 37,094.60 kvadratkilometer tillhöra provinsen Jemtland och 13,651 kvadratkilometer provinsen Herjedalen.

Förutom de 895,818 hektar af fjällen, som enligt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelse för åren 1886—1890 tillhöra de vid afvittringen *åt lapparne afsatta land*, hafva — sedan Riksdagen den 5 juli 1887 i enlighet med nådig proposition medgifvit, att behålla afkastningen af den skogsafverkning på renbetesfjällen i länet, som i enlighet med Domänstyrelsens förslag kunde varda föreskrifven, finge användas till förvärfvande af mark för utvidgning af nämnda fjäll i afsigt att bereda lapparne nödigt utrymme för renskötseln under tiden från maj till september månader — enligt Eders Kungl. Maj:ts i särskilda under åren 1888—1893 utfärdade nådiga bref lemnade medgifvanden inköpts hemman och lägenheter till en sammanlagd areal af 213,268 hektar 65 ar, hvilka jemlikt nådiga brefvet den 22 maj 1891 upplåtits för lapparnes behof i likhet med angränsande renbetesfjäll, dock så att skogsmarken stälts under skogsstatens förvaltning och att befintliga inegor, åbyggnader samt slätter och fäbodlägenheter, der sådant pröfvats utan men för renskötseln kunna ske, på arrende upplåtits åt bofaste under skyldighet för desse att vidkännas de inskränkningar i nyttjanderätten, som föranledas af den åt lapparne upplåtna rätt att använda ifrågavarande områden. De

hemman och lägenheter, som sålunda inköpts, äro upptagna å följande förteckning, hvilken jemväl utvisar de erlagda köpeskillingarna:

Lappby.	Soeken.	Skattetal.	Hemman.	Areal. Hektar.	Köpe- skilling. Kronor.
Tännäs . . .	Linsell.	13 $\frac{1}{2}$ trög	Af Sörvattnet	10,038-39	21,498
	Tennäs.	5 $\frac{1}{2}$ »	» Högvälen	7,549-40	8,400
	»	18 $\frac{1}{2}$ »	» Tennäs, Funäsdalens, Malmagens o. Valmäsens gemensamma skifteslag	15,000-00	21,200
				32,587-79	51,098
Åre-Storsjö	Åre.	$\frac{1}{4}$ mtl	Enbogen	13,767-93	6,000
	»	—	Brattlands fyllnadsjord .	879-68	2,750
	Undersåker.	$\frac{1}{8}$ mtl	Skårsdalen	2,924-88	5,000
	»	$\frac{1}{16}$ »	Af Vålådalen	3,403-22	3,000
»	Tennäs.	5 $\frac{1}{2}$ »	Ljusnedals bruk	86,837-11	210,500
				107,812-82	227,250
Oviken . . .	Oviken.	—	Skottgårdens fyllnadsjord	291-25	600
	»	—	Hanabäckens »	458-60	1,000
	»	—	Orrgårdens »	223-22	465
	»	—	Side »	493-16	1,000
	»	—	Fastgårdens m. fl. »	3,866-58	7,800
	»	—	Vestnårs »	1,293-36	1,150
	»	—	Elnäs och Yttergårde fyllnadsjord	541-14	1,000
				7,172-31	13,015
Kall	Kall.	$\frac{1}{8}$ mtl	Sandnuset	2,457-39	8,500
	»	$\frac{1}{8}$ »	Af Backsjönuset	1,710-33	7,000
	»	$\frac{1}{8}$ »	Gänelfven	4,173-33	4,250
	»	af $\frac{1}{8}$ »	Björkede	1,371-36	1,000
	»	$\frac{1}{8}$ »	Säsjö	5,923-81	7,000
				15,636-22	27,750
Offerdal	»	$\frac{1}{8}$ »	Björkede	4,936-51	3,500
	»	$\frac{1}{8}$ »	Säsjö	6,256-00	8,000
	Hotagen.	$\frac{1}{4}$ »	Ansätten	2,603-02	17,650
	»	$\frac{1}{4}$ »	Juthatten	1,826-01	5,100
				15,621-54	34,250
Hotagen . .	»	$\frac{1}{12}$ »	Bågavattnet	381-59	3,000
	Laxsjö.	$\frac{1}{4}$ »	Almdalen	870-80	4,400
	Frostviken.	$\frac{1}{8}$ »	Munsvattnet	5,983-54	9,000
				7,235-93	16,400
Frostviken .	»	$\frac{1}{16}$ »	Blomhöjden	2,306-33	4,500
	»	$\frac{1}{16}$ »	Leipikvattnet	2,870-00	3,500
	»	$\frac{1}{12}$ »	Af Storjola	468-97	1,500
	»	$\frac{1}{16}$ »	Raukasjö	2,486-02	5,000
	»	$\frac{1}{12}$ »	Af Trångmon	2,235-25	2,400
	»	$\frac{1}{16}$ »	Väktardalen	2,069-89	4,900
	»	$\frac{5}{64}$ »	Herrbergsdalen	2,951-53	6,500
	»	$\frac{3}{32}$ »	Jougdaberg	3,949-21	15,000
	»	$\frac{3}{16}$ »	Af Sjongdnuset	7,864-84	11,200
				27,202-04	54,500
Summa				213,268-65	424,263

I fråga om den *judiciela, administrativa, ekklesiastika och kommunala indelningen* hafva

dels jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 22 januari 1892 byarne Gäxsjö med derunder lydande Nyland, Kaknåsen med tillhörande Lomåsen, Klumpen, Raftkälen, Raftsjöhöjden och Yxskaftkälen från och med år 1893 skilts från Hammerdals socken för att bilda särskild annexförsamling och egen kommun under benämning Gäxsjö socken;

dels jemlikt nådigt bref den 20 juli 1894 hemmanen Ljungdalen n:r 1—14, Ljungdalen Lilla n:r 15, Mässlingen n:r 1—3 och Storsjö n:r 1—18 jemte tillhörande lägenheter vid 1895 års ingång skilts från Hede socken för att bilda särskild kommun under benämning Storsjö socken, hvarjemte hemmanen Henådalen n:r 1 och 2 vid samma tid i kyrkligt och kommunalt hänseende samt i jordeboken öfverflyttats från Hede till Storsjö socken;

dels slutligen jemlikt nådigt bref den 9 februari 1894 lappmarkshemmanet Löfdalen n:r 1 om $\frac{1}{4}$ mantal från 1895 års början i kyrkligt afseende öfverflyttats från Storsjö kapellförsamling till Ovikens församling;

och har Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 15 februari 1895 förordnat, att tre särskilda, från delar af skattehemmanen Odensala n:r 1 och 7 till kronan för anläggning af kasern-etablissemang för Norrlands artilleriregemente upplåtta jordområden skulle från och med 1896 års början i administrativt, ekklesiastiskt, kommunalt och judicielt hänseende förläggas från Brunflo socken till staden Östersund.

Beträffande *provinsialläkaredistriktet* har genom nådigt bref den 16 februari 1892 förordnats, att provinsialläkarens i Ragunda distrikt station äfvensom apoteket skulle flyttas från Ragunda kyrkoslätt till Ragunda jernvägsstation; och har ett nytt extra provinsialläkaredistrikt inrättats, i det Eders Kungl. Maj:t enligt nådigt bref den 24 februari 1893 för fem år från och med 1893 medgifvit rätt till tjensteårsberäkning lika med civile läkare i statens tjenst åt en läkare i Hammerdals och Gäxsjö socknar med station i närheten af Hammerdals kyrka.

I Stuguns socken har jemlikt nådigt bref den 2 februari 1893 inrättats *apotek* i stället för det förut der befintliga medikamentsförråd, och i Hammerdals socken har inrättats medikamentsförråd från apoteket i Ström enligt nådiga brefvet den 24 februari 1893.

Förutom de två *veterinärdistrikt* med af staten aflönade länsveterinärer, i hvilka länet är deladt, äro inom länet inrättade fyra distrikt med af Landstinget aflönade veterinärer, stationerade i Norra distriktet vid Ströms kyrka, i Vestra distriktet i Mörsill, i Östra distriktet i Ragunda socken och i Bergs distrikt vid Bergs kyrka. Enligt nådiga bref den 12 augusti 1881 och den 25 maj 1888 åtnjuta dessa distriktsveterinärer tjensteårsberäkning lika med civile veterinärer i statens tjenst, såvida de aflagt fullständig veterinärexamen. Länsveterinärerna i Norra och Södra distriktet äro enligt särskilda, den 25 maj 1888 och den 2 november 1893 meddelade, nådiga föreskrifter skyldiga att hafva sina stationer, den förre i Östersund och den senare i Sveg.

Nya *kyrkor* hafva fullbordats i Gäxsjö och Åre församlingar.

Vid meteorologiska stationen i Östersund utgjorde *medeltemperaturen* år 1891 + 2°38', år 1892 + 1°13', år 1893 + 1°37', år 1894 + 3°89' och år 1895 + 1°33' Celsius, eller för hela pe-

rioden i medeltal + 2·13°, hvaremot normala årstemperaturen för Östersund enligt observationer för åren 1860—1895 utgjort + 1·47°.

För de särskilda årstiderna har, då vintern antages börja med december, medeltemperaturen i Östersund varit:

	Vinter.	Vår.	Sommar.	Höst.
År 1891	— 5·4°	+ 0·2°	+ 12·8°	+ 3·7°
> 1892	— 10·8°	+ 0·9°	+ 11·2°	+ 3·5°
> 1893	— 12·6°	+ 1·5°	+ 12·8°	+ 2·0°
> 1894	— 5·1°	+ 3·6°	+ 13·6°	+ 1·8°
> 1895	— 9·7°	+ 1·6°	+ 12·5°	+ 3·0°
Medeltal 1891—1895	— 8·7°	+ 1·6°	+ 12·6°	+ 2·8°
> 1860—1895	— 8·3°	+ 0·4°	+ 12·3°	+ 2·6°

Följande tabell utvisar för några orter i länet *antalet frostdagar* enligt 10 à 16 års iakttagelser (för Hede endast 6 års):

	För hela året.			För sommaren (juni—aug.).		
	Högst.	Lägst.	Medeltal.	Högst.	Lägst.	Medeltal.
Huså	238	180	197	5	0	1·5
Östersund	243	178	206	7	0	1·2
Ljungå	244	196	212	11	0	4·5
Sveg	247	206	224	15	0	5·0
Funäsdalen	250	219	231	24	5	10·6
Hede	—	—	—	22	9	16·9

Nederbördsmängden och antalet *nederbördsdagar* voro under femårsperioden i medeltal för nedannämnda ställen:

	Under hela året.		Under sommaren.	
	Nederbörd i mm.	Nederbörds- dagar.	Nederbörd i mm.	Nederbörds- dagar.
Huså	565·0	158	222·2	42
Östersund	484·0	210	186·0	50
Sveg	427·2	98	177·8	35

Östersund hade under femårsperioden i medeltal 113 snövädersdagar årligen (högst 129, lägst 102) och marken var der på öppet fält snötäckt under i medeltal 156 dagar af året.

Här bifogas *tabell A* (sid. 4), utvisande *länets indelningar*.

2. Invånare.

Länets *folkmängd*, som under femårsperioden 1881—1885 ökats med 11·3 % och under åren 1886—1890 med 7·9 %, utvisar för nu ifrågasvarande period en betydligt mindre tillväxt, eller allenast 3·8 %. Den utgjorde för hela länet enligt prester-skapets uppgifter den 31 december 1890 100,455, deraf i staden Östersund 5,333, och den 31 december 1895 104,259, deraf i Östersund 6,255. Tillökningen har sålunda för landsbygden uppgått till 3·03 % och för staden till 17·29 %.

Närmare redogörelse för länets befolkningsförhållanden innehåller bilagan **tabell I**.

För *utvandringen* till och *invandringen* från främmande land redogöres i bifogade *tabell B* (sid 5), utvisande, att antalet utvandrade, som åren 1886—1890 utgjorde 2,663, under åren 1891—1895 uppgått till 3,665 och således under sistnämnda tid visar en ökning af 37·6 % i jämförelse med nästföregående period. Antalet från främmande land inflyttade utgjorde 471, och uppgår sålunda efter afdrag af detta belopp den förlust i befolkningsnumerären, länet genom emigrationen lidit, till 3,194. Af emigranterna voro 1,442 män, 1,074 kvinnor och 1,149 barn och af immigranterna 243 män, 156 kvinnor och 72 barn.

Antalet *levande födde* och antalet *döde* hafva utgjort:

	Födde.	Döde.	Nativitets- öfverskott.
År 1891	3,264	1,613	1,651
> 1892	3,004	2,000	1,004
> 1893	3,105	1,886	1,219
> 1894	2,993	1,762	1,231
> 1895	3,175	1,534	1,641
Summa	15,541	8,795	6,746

I hvilken mån inflyttningen från andra orter bidragit till folkökningen, utvisa följande genom folkökningens jämförande

med nativitetsöfverskottet och emigrationsöfverskottet uppkommande siffror:

	Folkökning.	Inflyttnings- öfverskott.	Utflyttnings- öfverskott.
År 1891	604	—	267
> 1892	112	—	64
> 1893	63	106	—
> 1894	1,474	388	—
> 1895	1,551	87	—

Till folkökningen har sålunda nativiteten bidragit med 93·43 % och inflyttningen från andra orter med 6·57 %. Särskildt torde den i ögonen fallande ökningen år 1894 till en del hafva sin orsak uti de inflyttningar till Östersund, som blefvo en följd af Norrlands artilleriregementes uppsättning och förläggning till denna stad.

Lappbefolkningens antal har i de fyra lappförsamlingarne utgjort:

	Frostviken.	Hotagen.	Undersäker.	Hede.	Summa.
År 1891	249	193	245	134	821
> 1892	255	186	246	142	829
> 1893	258	185	248	147	838
> 1894	260	185	256	151	852
> 1895	256	183	251	150	840

Hvad i Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes tidigare femårsberättelser framhållits beträffande länsbefolkningens *nykterhet* och anständiga uppträdande, jäfvas icke af förhållandena under nu ifrågasvarande period. Antalet af medlemmar i sådana föreningar, som hafva till mål fullständig afhållsamhet från bruket af spirituösa drycker, hvilket vid 1890 års slut var 9,181, har ökats. Vid 1895 års slut funnos:

	Goodtemplarloger.		Blåbandsföreningar.		Andra sällskap.	
	Antal.	Medlemmar.	Antal.	Medlemmar.	Antal.	Medlemmar.
Norra fogderiet	43	2,592	2	89	—	—
Östra »	38	1,562	1	150	4	319
Vestra »	49	2,882	4	217	—	—
Södra »	28	1,360	1	58	—	—
Östersund	6	662	1	250	1	45
Summa	164	9,068	9	764	5	364

Ökningen faller uteslutande på goodtemplarorden, hvilken tillvuxit med 1,892 medlemmar, hværemot medlemsantalet i öfriga nykterhetsföreningar nedgått från 2,015 år 1890 till 1,128 år 1895.

Det har såväl från detta län som från andra delar af riket anmärkts mot goodtemplarorden, att inom densamma förefinnes

Tab. A.

Jemtlands läns administrativa indelningar.

Socknar och pastorat. (Moderförsamlingars och pastorats namn kursiverade.)	Mantalskrifven folk- mängd vid slutet af år		Folkmängdens		Kontrakt.	Tingslag.	Domsaga.	Länsmans- distrikt.	Fogderi.	Provincial- läkaredistrikt.
	1890.	1895.	ökning. %	minsk- ning. %						
Ragunda	3,905	4,052	3.6	—	Jemtlands Östra	Ragunda	Jemtlands Östra	Ragunda	Jemtlands Östra	Ragunda Hafva extra prov.-läkare
Hellejö	2,033	2,077	2.1	—						
Håsjö	1,228	1,384	12.3	—						
Fors	2,282	2,253	—	1.2						
Stugun	2,298	2,387	3.8	—						
Borgvattnet	749	713	—	4.8						
Refsund	1,988	2,110	6.1	—						
Nyhem	589	663	12.5	—						
Bödsjö	1,151	1,215	5.5	—						
Sundsö	1,673	1,755	4.9	—						
Bräcke	1,698	1,790	5.4	—						
Brunflo ¹⁾	2,844	2,875	1.0	—	Brunflo	Brunflo	Brunflo	Östersunds		
Marieby	535	555	3.7	—						
Loekne	1,657	1,709	3.1	—	Hackås och Näs	Hackås och Näs	Hackås	Östersunds		
Näs	1,162	1,135	—	2.3						
Hackås	1,471	1,504	2.2	—						
Lit	2,843	2,965	4.2	—						
Kyrkås	437	429	—	1.8	Lits	Lits	Lits	Östersunds		
Häggenås	2,039	2,028	—	0.5						
Föllinge	2,094	2,210	5.5	—						
Laxsjö	915	985	7.6	—	Jemtlands Norra	Hammerdals	Jemtlands Norra	Jemtlands Norra	Ströms	
Hotagen	795	917	15.3	—						
Hammerdal	4,586	3,989	—	—						
Gäxjö	—	789	4.1	—						
Ström	3,751	4,312	14.9	—						
Alauäs	1,238	1,396	12.7	—						
Frostviken	1,592	1,759	10.4	—						
Rödön	1,658	1,683	1.5	—						
Näskott	943	941	—	0.2						
Aspis	1,151	1,107	—	3.8						
Ås	1,197	1,270	6.0	—						
Sunne	1,290	1,255	—	2.7	Jemtlands Östra	Sunne	Sunne	Östersunds		
Frösön	1,794	2,327	29.7	—						
Norderön	266	256	—	3.8	Hallens	Hallens	Hallens	Bergs		
Hallen	1,437	1,378	—	4.1						
Marby	557	488	—	12.4						
Oviken	2,127	2,063	—	3.0	Jemtlands Vestra	Ovikens	Jemtlands Vestra	Jemtlands Vestra	Undersåkers	
Myssjö	1,194	1,134	—	5.0						
Undersåker	2,260	2,658	17.6	—						
Åre	2,280	2,388	4.7	—						
Käll	2,141	2,125	—	0.7						
Mörsill	825	912	10.5	—						
Offerdal	3,876	3,961	2.2	—						
Ålsen	2,338	2,436	4.2	—						
Mattmar	1,162	1,154	—	0.7						
Berg	2,704	2,735	1.0	—						
Åsarne	554	534	—	3.6	Bergs	Bergs	Bergs	Bergs		
Klotsjö	1,070	1,007	—	5.8						
Rätan	1,861	1,427	—	23.3						
Sveg	1,756	1,884	7.2	—	Jemtlands Södra	Svegs	Herjeå- dalens	Jemtlands Södra	Svegs	
Linsell	872	986	13.0	—						
Ellros	775	797	2.8	—						
Lillherdal	1,614	1,660	2.8	—						
Ytter-Hogdal	1,760	1,834	4.2	—						
Öfver-Hogdal	310	323	5.8	—						
Hede	1,390	1,350	—	2.8						
Vemdalen	984	983	—	0.1						
Tennäs	1,105	1,253	13.3	—						
Storsjö	478	501	4.8	—						
Ljusnedals bruks församling	249	297	19.2	—						
Östersunds stad ¹⁾	5,346	6,031	12.8	—	Jemtlands Östra	—	—	—	—	

¹⁾ Östersunds stad hör såsom annex till Brunflo pastorat.

I de aflägsnare delarne af länet har *lönkrögeri* under femårsperioden förekommit i beklaglig utsträckning, trots de ansträngningar, som från kronobetjenings sida och genom särskildt anstälde polisuppsyningsmän gjorts till förekommande och beifrande deraf. Denna art af lagöfverträdelse synes vara en oskiljaktig följeslagare till de skaror af arbetare, som från andra orter strömma in i länet för att vintertiden vinna sysselsättning vid de ärligen förekommande stora skogsafverkningarne, och mot hvilkas lefnadssätt och uppträdande bittra klagomål ofta förspörjas. Sålunda skrives från Herjeådalen om dessa arbetare, att de synas hafva kastat bort alla sedliga band och respekt för både gudomliga och menskliga lagar, och att det kan sägas, att dryckenskap, otukt och kortspel känneteckna dessa arbetares skogslif. Från samma håll klagas och öfver, att de främmande arbetarne utöfva ett dåligt inflytande på den infödda befolkningens, särdeles den uppväxande ungdomens seder.

Enligt de till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inkomna berättelser är för öfrigt det sedliga tillståndet bland länsbefolkningen jemförelsevis godt och visar snarare tecken till förbättring än till motsatsen.

De *skismatiska religionsrörelserna* hafva under femårsperioden i större delen af länet icke visat någon anmärkningsvärd lifaktighet. Endast från Jemtlands Södra kontrakt anmäles, att dessa rörelser åtminstone icke aftagit. I två af de dit hörande församlingar hafva så kallade frikyrkliga vunnit någon tillslutning, hvarjemte frälsningsarmén och senare hälften af perioden utöfvat verksamhet inom Ytter-Hogdals församling, utan att dock hafva rönt någon synnerlig framgång. I de öfriga kontrakten inom länet synas de separatistiska sträfvan-dena vara i tillbakagång. De frireligiösa fraktioner, som under perioden funnos inom länet, äro, utom frälsningsarmén, baptister, metodister och brödraföreningens medlemmar (s. k. frikyrkliga eller waldenströmare), och hade dessa föreningar inom länet följande antal gudstjenstlokaler:

	Baptister.	Metodister.	Frikyrkliga.	Frälsningsarmén.
Norra fögderiet . . .	2	—	2	—
Östra » . . .	3	—	—	1
Vestra » . . .	5	—	—	1
Södra . . .	—	—	1	—
Östersund . . .	1	1	1	—
Summa 11	11	1	4	2

Civile äktenskap äro under perioden ingångna till ett antal af 45, sålunda fördelade:

	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.
Norra fögderiet . . .	1	2	2	2	1
Östra . . .	—	1	3	2	5
Vestra » . . .	2	2	4	6	4
Södra . . .	—	1	1	—	1
Östersund . . .	—	5	—	—	—
Summa 3	3	11	10	10	11

Läslusten hos befolkningen är liflig och synes fortfarande vara i stigande, en naturlig följd af förbättrad folkundervisning och det starka kunskapsbegär, som kännetecknar länets allmog. Vid postanstalterna inom länet utdelades år 1895 *dagliga tid-*

ningar till 855 prenumeranter, deraf vid postkontoret i Östersund 396, samt veckotidningar och tidskrifter till 13,197, deraf i Östersund 1,846.

Beräffande *helsotillståndet* har den ifrågavarande femårsperioden utmärkt sig genom många och långvariga epidemier af åtskilliga smittosamma sjukdomar, deribland i främsta rummet difteri, som under samtliga åren gått härjande fram öfver hela länet och först mot slutet af år 1895 visat tendens till återgång. Influensa, skarlakansfeber, mässling, kikhosta, rödsot och nervfeber hafva vidare under längre eller kortare tider förorsakat epidemier, som i allmänhet vunnit stor utbredning, men som visat sig vara öfvervägande godartade. I följd af dessa epidemier har helsotillståndet under perioden varit temligen otillfredsställande, med undantag dock beträffande de två sista åren för staden Östersund, hvarest sjukligheten från 1894 års ingång varit i fortgående minskning, så att helsotillståndet der under år 1895 varit mycket godt. Såsom orsak till sistnämnda förhållande har uppgifvits dels och förnämligast den i staden under 1893 års höst fullbordade vattenledning och dränering och dels det sorgfälligare öfvervakande af renhållningsväsendet, som möjliggjorts genom anställande samma år af helsovårdspolis.

För bekämpande af smittosamma sjukdomar öppnades i december 1892 stadens epidemisjukhus, som då ej varit användt på tio år och vid hvilket år 1893 äfven anställdes examinerad sjuksköterska. På landsbygden har deremot ingen lämplig anordning för hämmande af smittosamma sjukdomar funnits, hvilket jemte svårigheten att bibringa allmänheten insigt om nödvändigheten att, så vidt möjligt, undvika beröring med de smittade förklarar epidemiernas starka utbredning. Epidemisjukhus hafva ej funnits och de så kallade kolerasjukstugor, som jemlikt nädiga kungörelsen den 14 juli 1893 anordnats i några kommuner, hafva befunnits i ett otillfredsställande skick.

Den jemväl till de smittosamma sjukdomarnes klass hörande lungtuberkulosen, hvilken i länets egentliga fjälltrakter är högst sällsynt, har deremot i stor utbredning förekommit i floddalarna, särdeles längs Indalselvens lopp.

Tillströmningen sommartiden till länets i närheten af jernvägen belägna fjälltrakter af dels lustresande och dels sjuklingar, som i fjällluften söka bot för bröst- och nervsjukdomar, har under femårsperioden varit så stark, att bostäder ej kunnat beredas för alla, som önskat sådana. Åtskilliga så kallade *sanatorier* och pensionat hafva uppstått i Mörsills, Undersåkers och Åre socknar, men endast vid ett af dessa, nämligen Mörsills, der lungspatients mottagas äfven under vintern, har särskild läkare varit anställd. I Tennäs socken i Herjeådalen finnes jemväl ett sanatorium, Fjellnäs, der ett större antal så kallade luftgäster mottages. En ny kallvattenkuranstalt har år 1891 anordnats vid Hammaren i närheten af Ragunda kyrkoslätt.

För sjukvården inom länet funnos att tillgå 19 *läkare*, deruti inberäknade de vid här förlagda regementen anstälde, inom länet bosatte läkare, samt 8 civile och 2 militärveterinärer. Apotek och medikamentsförråd voro tillsammans 10 och barnmorskornas antal 58.

Bland *husdjuren* hafva inga svårare epidemier förekommit. År 1894 visade sig i en kreatursbesättning i Åre socken mjeltbrand hos nötkreatur, men blef genom föreskrifna åtgärders vidtagande sjukdomens utbredning begränsad till endast 2 fall.

Om *steder och bruk* bland befolkningen finnes ingenting anmärkningsvärdt att meddela, utöfver hvad i föregående femårsberättelser anförts.

Skytterörelsen, som vid slutet af perioden 1886—1890 låg alldeles nere, har under åren 1891—1895 återvaknat till lif och utvecklats i en märklig omfattning. Vid 1895 års slut funnos i länet 51 skytteföreningar med 2,176 medlemmar, eller större antal än i något annat län i riket.

För *lappbefolkningen* i länet har den gångna femårsperioden betecknats af en anmärkningsvärd tillbakagång af dess näring renskötelsen. Tilltagande vårdslöshet från lapparnes sida i vården om deras hjordar, en allt mera framträdande böjelse hos lappbefolkningen att öfvergifva det hårda lifvet i fjällen och stridigheter mellan lapparne och de bofaste, hvilka tidtals till och med tagit sig så våldsamma uttryck som nedskjutning i större mängd af lapparnes renar, hafva härtill samverkat.

Orsaken till misshälligheterna mellan lapparne och de bofaste, hvilka emellertid under periodens två sista år aftagit i betydlig mån, har man velat se i den år 1886 utfärdade lagen angående de svenske lapparnes rätt till renbete i Sverige. Men den yttersta grunden torde väl dock vara att söka uti renskötelsens oförenlighet med den stigande odlingen i de trakter utom de uteslutande till renbete upplåtta marker, som lapparne vare sig af verkligt behof eller af gammal vana taga i anspråk för sin näring, och att vid sådant förhållande lagbestämmelser skola kunna åstadkommas, som, utan att mer eller mindre fullständigt undertrycka vare sig lappens eller den bofastes intressen, reglera förhållandena dem emellan så, att tvistigheter kunna undvikas och fred och sänja upprätthållas, dertill torde blott ringa utsigt finnas.

Behofvet af nya åtgärder i denna riktning har emellertid funnits oafvisligt och utarbetande af förslag till ny lagstiftning har af Eders Kungl. Maj:t uppdragits åt en dertill förordnad komité, som under år 1895 vid sammanträden inom länet med såväl lappar som bofaste inhemtat dessas åsikter i ämnet.

Genom lappfogden och särskildt anordnad polisbevakning har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande sökt förekomma och beifra oloflig renskjutning och hafva dylika förbrytelser mot slutet af femårsperioden blifvit jämförelsevis sällsynta.

Antalet *renar*, som vid 1890 års utgång beräknades till mellan 60- och 70,000, uppskattades vid 1896 års början till:

Frostvikens lappby	omkring	7,785
Hotagens »	»	2,870
Offerdals »	»	3,195
Kalle »	»	1,545
Ovikens »	»	4,196

Åre-Storsjö lappby	omkring	6,670
Tännäs »	»	270
Idre »	»	687
Tillsammans omkring		27,168

De renskötande lapparnes antal, oberäknadt deras familjer och tjenare, var vid periodens slut 86, hvilka af ofvanstående renantal kunna antagas ega 24,208. 1,819 renar egdes af 60 icke renskötande lappar och 1,141 renar af 87 bofaste.

I länets fjälltrakter finnas 4 kapell, afsedda särskildt till gudstjenster för lapparne, nämligen ett i Frostvikens lappförsamling vid Ankarede och tre i Kalls lappförsamling: vid Vallbo i Undersäkers socken, vid Kolåsen i Kalls socken och vid Handöl i Åre socken, det sistnämnda återställt år 1891 efter att i 30 år hafva legat i ruiner.

I religiöst hänseende betecknas tillståndet såsom godt bland de lappar, som vistas i fjällen och egna sig åt renskötelsen, äfvensom bland dem, som öfvergått till det bofasta lefnadssättet, hvaremot den ej ringa del af lappbefolkningen, som öfvergifvit det mödosamma lifvet i fjällen för att i stället stryka omkring på bygden, lifnärande sig med tillverkning och försäljning af qvastar, skidor och dylikt, men hufvudsakligen med bettleri, i intet afseende höjer sig öfver den vanliga lösdrifvarens nivå. Endast omkring hälften af länets lappbefolkning uppehåller sig i fjällen. Af dem, som lemnat fjällen, egna sig några få såsom bofaste åt boskapsskötsel eller hafva anställning såsom tjenare på bygden, medan de öfrige med undantag af dem, som åtnjuta full fattigförsörjning och för sådant ändamål äro inackorderade hos bofaste, föra ett kringstrykande lefnadssätt.

Fattigvården bland länets lappar bestrides med statsmedel och de understödsbehöfvandes antal synes ständigt tillväxa. Lapparne sjelfva bidraga icke i ringaste mån till sina fattigas underhåll och erlägga icke någon skatt vare sig till stat eller kommun, likasom de ej heller äro mantalsskrifna i någon kommun inom länet.

Till *fattigvård* bland lapparne utanordnades:

	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.
Frostvikens lappförsamling	850	1,100	1,465	1,600	1,800
Föllinge »	1,700	1,650	2,000	1,860	2,200
Kalls »	1,450	1,700	1,785	2,100	2,344+10
Hede »	800	700	650	1,000	1,100
Summa kr.	4,800	5,150	5,900	6,560	7,444+10

hvarjente i särskilda fall ersättning till fattigvårdsstyrelser på bygden för åt lappar förskjutet understöd af Eders Kungl. Maj:t i nåder anvisats.

3. Näringar.

A) **Jordbruk.** Till arbeten för *minskande af frostländigheten* inom länet hafva statsanslag utan återbetalningsskyldighet beviljats till belopp af 18,500 kr. år 1891, 30,470 kr. år 1892, 47,440 kr. år 1893, 36,800 kr. år 1894 och 7,500 kr. år 1895, eller tillsammans 140,710 kr. De företag, för hvilka dessa statsbidrag afsetts, hafva beräknats kräva en kostnad af tillhoppa

451,576 kr., och hafva genom dem torrlagts i rundt tal 6,900 hektar.

Af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes skördeuppgifter under femårsperioden inhemtas beträffande *skördarne*:

att år 1891 foderskördens varit fullt medelmattigt och sädes- och potatisskördens god;

att år 1892 gifvit ymnig foderskörd, men missväxt på säd och potatis;

att år 1893 foderskörden i följd af lång och svår torka på försommaren utfallit mindre tillfredsställande, men sädes- och potatisskörden medelmåttig, hvarjente i provinsen Herjeådalen skörden i alla afseenden utfallit sämre än i Jemtland;

att år 1894 skörden af såväl foder som säd och potatis varit god, delvis ymnig;

samt att år 1895 höskörden varit under medelmåttan, men halmfakastningen riklig och sädes- och potatisskörden temligen rik, men betydligt skadad genom dåligt bergningsväder.

I Frostvikens socken var missväxten år 1892 så svår, att bland befolkningen uppstod nöd, till lindrande hvaraf Eders Kungl. Maj:t jemlikt nådigt bref den 24 april medgaf, att af länets undsättningsfond finge till kommunen utbetalas ett belopp af 1,500 kr. Understödet togs dock ej i anspråk af kommunen, antagligen af den anledning, att behovet af understöd blef fylldt genom de bidrag från enskilda, som i riklig mängd inflöto.

Intresset för jordbruket är fortfarande i tillväxt, ehuru sädesodlingen icke nått det omfång, att produktionen af spanmål på långt när motsvarar konsumtionen inom länet.

Den odlade jordens areal, som år 1890 utgjorde 44,844 hektar, beräknades år 1895 till 50,020·5 hektar och har alltså under femårsperioden ökats med 11·5 %.

Landtmannaskolan vid Ope har flitigt besökts af den jordbrukande befolkningens söner och hafva derifrån under perioden utexaminerats 69 elever.

Ehuru trädgårdsodlingen i det hårda klimatet har stora svårigheter att bekämpa och saknar den uppmuntran, som lyckligare lottade landsdelar ega i fruktträdens afkastning, visa sig dock äfven härutinnan ej obetydliga framsteg. Länsträdgårdsmästarens biträde har starkt anlitats, och hafva genom honom under femårsperioden på olika orter inom länet utplanterats närmare 18,000 träd- och buskplantor.

Efterföljande tabeller C och D redogöra för markegångspris och arbetslöner.

B) **Kreatursskötsel.** Med hänsyn till rådande klimatiska förhållanden måste kreatursskötseln anses utgöra sjelfva grun-

den för jordbruksnäringen inom länet. Ehuru klimatet under senare tider synes hafva undergått en märkbar förbättring, sannolikt i följd af den fortgående, i omfattande grad utförda afdikningen af odlingsfälten omgifvande frostförande myrmarker, har sädesodlingen, såsom i alla händelser mindre betryggande, likväl icke i någon synnerlig hög grad tilltagit, hvaremot en större omsorg börjat egnas foderodlingen, för hvilken betingelserna äro här i alla afseenden gynsamma, och i förening dermed äfven kreatursskötseln.

Visserligen utgör skogsafverkningen fortfarande ett väsentligt hinder för jordbruksekonomiens utveckling äfven i denna riktning. Den konsumerar nämligen en stor del och bättre delen af det odlade fodret, hvars must således icke kommer åkern och gräsfälten till godo, den tillgodogör sig arbetskraft, som säkerligen fördelaktigare skulle kunna nedläggas i form af grundförbättring hos jorden för dennas större produktivitet, och den fördyrar i viss mån arbetskraften för åkerbruket; men fastän detta förhållande ännu i hufvudsak kan sägas existera, så måste å andra sidan erkännas, att gryningen till ett bättre redan inträdt, då hemmansegarne mångenstädes, på grund af de knappa förtjenster, som skogsdriften på senare tider inbringat, dragit sig ifrån denna rörelse för att i stället egna mera omsorg åt åkerns och djurens vård.

Tab. C. Markegångs- och handelspris åren 1891—1895.

År.	Markegångspris litt. A i kr. för 1 hektoliter.					Handelspris i kr. för 1 hektoliter, medelpris.				
	Råg.		Korn.		Ärter.	Råg.		Korn.		Ärter.
	Jemtland.	Herjeådalen.	Jemtland.	Herjeådalen.	Jemtland.	Jemtland.	Herjeådalen.	Jemtland.	Herjeådalen.	Jemtland.
1891 . .	10·47	9·00	8·06	7·50	8·75	9·96	10·50	8·33	9·25	9·60
1892 . .	6·65	5·50	5·11	4·75	—	9·37	10·00	7·77	8·75	9·34
1893 . .	9·00	6·00	7·70	5·00	8·80	9·59	10·00	8·45	8·75	9·44
1894 . .	7·91	8·00	7·00	7·00	7·91	9·16	10·00	7·80	8·75	8·94
1895 . .	7·16	8·00	6·36	7·00	7·41	9·06	10·00	7·80	8·75	8·78

Tab. D.

Arbetslöner åren 1891—1895, i kronor.

År.	Vanlig årslön i husbondes kost för		Värdet af stat och lön för		Sommardagsverkspris för		Vinterdagsverkspris för	
	dräng.	piga.	dräng.	piga.	man.	qvinna.	man.	qvinna.
1891 Länat	300—110	125—55	550—300	320—175	3·00—1·00	1·50—0·37	2·50—0·75	1·25—0·25
» Riket i medeltal	168	80	396	224	1·75	0·99	1·19	0·69
1892 Länat	300—110	125—55	550—300	320—175	3·00—1·00	1·50—0·37	2·50—0·50	1·50—0·25
» Riket i medeltal	170	81	402	227	1·78	1·00	1·23	0·71
1893 Länat	300—110	125—55	550—300	320—175	3·00—1·00	1·50—0·37	2·50—0·50	1·50—0·25
» Riket i medeltal	172	85	404	225	1·79	1·01	1·19	0·70
1894 Länat	305—110	125—55	570—300	320—175	3·00—1·00	1·50—0·37	2·50—0·50	1·50—0·25
» Riket i medeltal	177	86	408	226	1·80	1·06	1·22	0·71
1895 Länat	300—110	125—55	580—300	320—175	3·00—1·00	1·50—0·37	2·50—0·50	1·50—0·25
» Riket i medeltal	179	88	410	225	1·80	1·04	1·20	0·72

Kreatursstocken, som under föregående femårsperioden, på grund af svaga foderskördar, betydligt reducerades, har under denna period något förökats, ehuru ej i önskvärd grad eller i rätt proportion till den odlade jordens areal, hvilket förhållande beror derpå, att äfven åren 1893 och 1895 voro inom större delen af länet svaga foderår.

Nedan anförda tabell E visar, att antalet hästar, får, getter och svin något minskats, hvaremot antalet tjurar samt kor och ungnöt ökats med respektive 177 och 5,288 stycken, ett förhållande som tillika antyder en benägenhet, fullt riktig för resten, att utvidga nötboskapsskötseln på öfriga kreatursafvelns bekostnad.

Med hänsyn till kreatursskötseln ur ekonomisk synpunkt stora betydelse för länet har Hushållningssällskapet fortfarande sin synnerliga uppmärksamhet fäst derpå och söker på allt sätt uppmuntra till framsteg i denna riktning. Ett verksamt medel härtill är premiering af nötboskap, som fortgått från och med år 1888, och hvartill Hushållningssällskapet årligen lemnat rikliga bidrag. Den afser numera uteslutande utbildning af den inhemska och för länets förhållanden synnerligen passande fjällrasen och såsom ett bevis på det intresse, hvarmed denna pre-

miering af allmänheten omfattas, kan anföras, att medan år 1888 uppvisats 488 djur, antalet uppvisade djur år 1895 uppgått till 1,985. Genom anställande af stamtjurar, genom premiering af ändamålsenliga ladugårdar samt utdelande af belöningar till ladugårdsskötare har en väsentlig framgång redan vunnits, så att numera verkligen vackra och välskötta stammar af fjällboskap förekomma inom länet.

Mejeriundervisning och mejerihandtering. Med anledning af väckt förslag om ordnandet i ett sammanhang af mejeriundervisningen i Norrland i ändamål, att mejerieleverna måtte vinna en större praktisk insigt och färdighet, än hvad som kunnat ske genom blott ett års vistande och undervisning vid mejeriskola, upphörde Huså med statsmedel understödda mejeriskola den 1 november 1895, hvarefter undervisningen meddelas vid så kallade mejeristationer, med tvåårig kurs. Fem sådana stationer finnas nu inom länet, två med tre elever vid vardera för andra årets kurs och tre med två elever vid vardera för första årets kurs. Sex mejerskor utexamineras således årligen.

Vid 1895 års slut funnos inom Jemtland 20 distriktsmejerier och 7 enskilda mejerier, vid hvilka mjölken hufvudsakligen förädlas till smör, som dels förbrukas inom eget och angränsande län och dels exporteras till England.

År 1890 inmättes vid mejerierna i Jemtland 1:os millioner kilogram mjölk, år 1895 2:63 millioner kilogram, utgörande ökningen under femårsperioden 143.5 %. I Herjeådalen förekommer ej någon mejerihandtering.

Handseparatorer förekomma temligen spridda bland allmänheten, och vid de särskilda gårdarne tillverkas mjölkprodukter numera af vida bättre beskaffenhet, än hvad förut varit händelsen.

Särskild länsmejerist finnes anställd för länet, hvilken kostnadsfritt tillhandagår allmänheten med upplysningar och råd uti mjölkhushållning och mejerihandtering.

Hästaafveln utgör för vissa delar af länet en ganska lönande binäring. Premiering af hästar, med anslag af staten, Lands tinget och Hushållningssällskapet, förekommer årligen på skilda platser. Ett betydligt antal hästar säljes årligen till Helsingland och Dalarne.

Får och getter underhållas i ganska stort antal. Deras produkter förbrukas till allra största delen inom länet.

Tabellerna F och G (sid. 10) utvisa de under perioden i allmänhet gällande pris på kreatur och smör.

C) *Skogshushållning.* Skogsstaten inom länet utgjordes vid 1895 års slut af 1 öfverjägmästare, till hvilkens distrikt äfven hörer Vesternorrlands län, 4 ordinarie jägmästare, 1 biträdande jägmästare inom Hede tingslag af Herjeådalens revir, 3 extra jägmästare såsom assistenter i revir, 1 extra jägmästare såsom assistent hos öfverjägmästaren, 12 ordinarie kronojägare, 14 extra kronojägare och 3 extra bevakare.

Sammanlagda arealen af de under skogsstatens vård stående allmänna skogar inom länet utgjorde vid 1895 års utgång:

a) Under skogsstatens omedelbara förvaltning och vård:	Hektar.
Kronoparker	136,523.61
Kronans utarrenderade egendomar, från hvilka skogarne undantagits	3,073.78
Boställeskogar, ecklesiastika	13,883.81

Tab. E. Antal kreatur åren 1890 och 1895.

Tingslag.	Hästar.	Tjurar.	Kor och ungnöt.	Får.	Getter.	Svin.	
Ragunda	1890	1,561	56	5,097	6,145	4,140	857
	1895	1,501	74	5,788	6,220	3,670	905
Refsunds	1890	934	29	2,965	3,595	853	640
	1895	969	42	3,116	3,094	716	671
Brunflo	1890	815	55	2,993	3,885	400	620
	1895	763	41	2,750	2,810	218	558
Lits	1890	2,029	35	5,070	5,786	4,822	812
	1895	1,922	65	5,376	6,252	4,046	850
Hammerdals	1890	1,899	39	5,965	8,784	5,749	784
	1895	1,906	72	7,017	6,460	5,160	880
Sunne	1890	486	32	1,755	1,420	65	420
	1895	520	25	1,980	1,420	200	360
Hallens	1890	415	23	1,502	1,550	965	250
	1895	424	25	1,669	1,425	755	205
Bergs	1890	801	35	3,801	3,450	800	490
	1895	765	42	4,105	3,400	890	490
Ovikens	1890	625	43	2,555	2,560	270	340
	1895	560	62	2,835	2,510	470	390
Hackås och Näs	1890	430	15	1,575	1,830	100	360
	1895	424	18	1,810	1,624	272	300
Undersåkers	1890	834	41	4,200	5,005	3,705	370
	1895	748	47	3,934	4,132	2,795	305
Offerdals	1890	1,090	64	4,045	4,700	4,625	700
	1895	1,155	51	4,569	4,775	4,965	480
Rödöns	1890	797	37	2,501	2,056	1,005	473
	1895	860	49	3,185	2,211	990	566
Svegs	1890	770	48	4,777	4,940	1,655	640
	1895	814	85	5,400	4,040	1,490	340
Hede	1890	503	31	3,315	3,750	1,850	285
	1895	557	59	3,920	3,880	1,600	150
Östersunds stad	1890	120	—	180	—	—	200
	1895	175	3	130	20	—	15
Hela länet	1890	14,109	583	52,296	59,456	31,004	8,241
	1895	14,063	760	57,584	53,773	28,287	7,465

b) Under skogsstatens uppsigt och kontroll:

	Hektar.
Domänskogar, som icke undantagits från arrendet	6,421·92
Lönefonds- eller innehafvares utarrenderade ecklesiastiska skogar	2,357·26
Bostadshoställen: civila	322·10
» ecklesiastiska	30,717·66
Stockfångstskogar (Sporsjönäs i Ströms s:n, förut tillhörande Vester-norrlands län)	395·51
Skogar till nybyggen och hemman med inskränkt skogsdisposition	4,989·74
Vid afvittringen till renbeten utlagda fjäll och skogsmarker	840,766·71
Till renbetesfjällens utvidgning inköpta marker	180,878·00
Summa	1,220,330·10

Å kronoparker och skogar tillhörande kronans utarrenderade hemman har afverkningen under femårsperioden utgjort 249,310·5 kubikmeter, eller i medeltal för år 49,862·1 kubikmeter, och då dessa kronoskogar — med undantag af till kronoparker inköpta områden, å hvilka ingen afverkning förekommit, emedan afverkningsrätt för viss ännu ej tilländagången tid är upplåten till enskilde — innehålla 82,533 hektar duglig skogsmark, så motsvarar ofvannämnda afverkningsbelopp 0·6 kubikmeter per hektar duglig mark.

Inkomsterna från de allmänna skogarne för försåldt virke m. m. hafva utgjort:

	Statens skogar.	Ecklesiastiska skogar.	Renbetesfjällen.
År 1891 kr.	174,400·02	47,845·26	—
» 1892 »	195,030·58	135,894·07	—
» 1893 »	346,335·36	71,091·69	90,208·00
» 1894 »	454,711·78	89,375·01	77,408·50
» 1895 »	322,048·13	84,430·40	92,327·92
Summa kr.	1,492,525·87	428,636·43	259,944·42

eller tillhopa 2,181,106 kr. 72 öre.

Tab. F. Allmänt gällande handelspris å kreatur åren 1891—1895 i medeltal.

År.	Hästar.				Oxar.				Kor.				Ungnöt.			
	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Vestra fögderiet.	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Vestra fögderiet.	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Vestra fögderiet.	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Vestra fögderiet.
1891	390	320	350	320	90	65	80	90	80	70	80	67	45	35	35	34
1892	370	320	350	305	85	65	85	90	75	70	85	72	40	35	35	37
1893	370	320	350	295	80	65	80	85	70	70	80	68	40	35	35	36
1894	400	320	360	340	85	65	85	90	75	70	80	76	45	35	40	40
1895	400	340	390	355	80	65	85	90	75	70	75	70	45	35	40	38

Tab. G. Medelpris å smör åren 1891—1895 i kronor för 1 kg.

År	Norra fögderiet.	Södra fögderiet.	Östra fögderiet.	Vestra fögderiet.
År 1891	1·60	1·60	1·62	1·60
» 1892	1·58	1·60	1·66	1·63
» 1893	1·58	1·60	1·67	1·64
» 1894	1·62	1·60	1·63	1·63
» 1895	1·58	1·60	1·63	1·62

Utgifterna för förvaltningen af statens skogar inom länet hafva under femårsperioden uppgått till sammanlagdt 32,562 kr. 82 öre eller i medeltal 6,512 kr. 56 öre årligen. Läggas härtill revirpersonalens aflöning, som år 1895 uppgick till 27,850 kr., samt hälften af öfverjägmästarens aflöning och expensmedel, 3,295 kr., så blifva årligen utgifterna för statens skogar inom länet 37,657 kr. 56 öre eller 12·6 % af inkomsterna från samma skogar, som i medeltal uppgått till 298,505 kr. 17 öre, och har statens behållna inkomst af dessa skogar sålunda utgjort i medeltal 260,847 kr. 61 öre årligen.

Hvad de enskilda skogarne inom länet beträffar, så har det i de två senaste femårsberättelserna omförmälda förhållande, att trävarubolagen, som tidigare inskränkte sig till att förvärfva allenast afverkningsrätt till träden, medan skogsmarken förblef i hemmansegarnes ego, börjat inköpa sjelfva hemmanen, utvecklade sig i en grad, som icke bådär godt för fortbeståndet af en sjelfegande jordbrukareklass. År 1885 egde bolagen sålunda 17 % af samtliga hemman i provinsen Herjedalen, hvarest denna rörelse framträdde starkast, år 1890 27 % och vid 1895 års slut voro redan i deras ego 53·222 mantal eller 37·05 % af provinsens hela skattetal, 143·663 mantal.

I tabell H (sid. 11) meddelas uppgifter rörande bolagens jordförvärf i de olika socknarne i länet och framgår deraf, att bolagen, som år 1890 egde 98·228 mantal, eller föga öfver 10 % af länets hela skattetal, vid slutet af år 1895 egde 151·201 mantal, eller 15·51 % af hela skattetalet, och således under femårsperioden sett sina fasta egendomar ökas med 53·93 %. Med säkerhet kan dock antagas, att dessa siffror äro för låga och att i sjelfva verket en vida större del af hemmanen inom länet redan år 1895 öfvergått från sina ursprungliga egare, bönderna, i »storkapitalets» händer. Dels hafva nämligen många af bolagen gjorda köp icke blifvit vid mantalsskrifningarne anmälda eller ens lagfarna och dels bedrifves skogsafverkning för export i vidsträckt omfattning äfven af enskilde affärsmän, hvilka för att försäkra sig om tillgång till skog inköpt en betydlig mängd hemman, som sålunda öfvergått ur den jordbrukande befolkningens ego till att tjena trävarurörelsens intressen, utan att säkra uppgifter om antalet och storleken af sådana hemman kunna erhållas.

Forskar man efter orsaken till den stora hastighet, hvarmed jordens öfvergång till trävarubolagen eger rum, så framträda i första rummet de stora skogsarealer, som vid afvittringen tilldelats hemmanen i länet och förlänat dessa ett värde, som icke står i något förhållande till den afkastning, hemmansbruket kan lemna. Då i följd häraf för hemmanet ofta utan svårighet kan erhållas en köpesumma, som utlånad lemna i ränta ett högre belopp än värdet af hemmanets afkastning äfven i goda år, så förleades härigenom lätt jemväl en oberoende hemmansegare att afhända sig sin egendom. Men de fleste hemmansegare inom länet äro skuldsatte och skogarne till deras hemman länge sedan åt bolag upplåtna till afverkning, så att hemmansegarne deraf icke kunna hemta någon inkomst, kanske för en lång tid framåt. Frestelsen att sälja blir naturligen härigenom starkare och öfvergår vid tillfällen af betryck till en nödvändighet. En sådan nödvändighet hafva särskildt laga skiftena för mängden hemmansegare varit, i det han för att skaffa medel till gäldande af de med skiftet förbundna dryga kostnaderna ej haft annan utväg än att sälja hemmanet.

De menliga följderna af denna jordens öfvergång till trävarubolagen inskränka sig ej endast till de olägenheter, som i socialt hänseende åtfölja den sjelfgande jordbrukareklassens undergång och ersättande med oftast utfattiga arrendatorer eller landbönder, utan torde ock i en framtid derur uppstå svåra hinder för tillgodogörande för odlingen af länets utomordentliga tillgångar på dertill användbar mark. Betraktar man deremot saken uteslutande med afseende å angelägenheten af skogens bestånd, så är utan tvifvel dess öfvergång till kapitalstarka bolag fördelaktig, emedan dessas intressen fordra en sådan vård om skogen, att deras deruti liggande kapital allt framgent lemnar dem den afkastning, deras rörelse afser att bereda.

På sätt vidstående *tabell I* närmare utvisar, har under femårsperioden *utförts* inom länet afverkadt virke till en myckenhet, reducerad till sågtimmer, af 23,702,980 stycken, eller i medeltal 4,740,596 sågtimmer årligen.

Kolning har under femårsperioden förekommit i ungefärligen samma omfattning som under den nästföregående.

År 1895 utfördes från länet 13,345 stigar träkol, mot 14,600 stigar år 1890.

Enligt af kronobetjeningen lemnade uppgifter hafva under perioden *skogseldar* öfvergått omkring 1,502 hektar skogsmark.

D) Jagt och fiske. Jordegarna börja egna större uppmärksamhet åt den inkomst, som jagten kan inbringa genom jagträttens upplåtande mot afgift åt turister och sportsmän, och torde de summor, som på detta sätt komma jagtmarksegarne till godo, årligen uppgå till ej obetydliga belopp. Af skogsfogel utföres årligen något.

Tab. I. *Utförsel af sågtimmer från Jemtlands län åren 1891—1895.*

Genom	År 1891.	År 1892.	År 1893.	År 1894.	År 1895.	Summa.
Ångermanelfven	500,000	525,000	560,000	520,000	560,000	2,665,000
Indalselfven	1,241,926	2,146,926	1,898,479	1,830,070	2,214,755	9,332,156
Gimån	625,204	775,438	843,907	775,933	1,083,612	4,104,094
Ljungån	84,624	127,607	115,742	107,796	113,309	549,078
Ljunga elf	166,534	263,030	271,280	207,469	234,775	1,143,088
Ljusne elf	663,693	743,562	831,177	851,422	932,956	4,022,810
Voxna elf	49,241	40,480	1,596	126,573	113,964	331,254
Jernväg	307,440	325,740	318,420	292,800	311,100	1,555,500
Summa	3,633,662	4,947,783	4,840,601	4,712,063	5,563,871	23,702,980

Tab. H.

Inhemskas aktiebolag tillhöriga egendomar inom Jemtlands län åren 1890 och 1895.

Socknens namn.	Socknens mantal.	Aktiebolagens egendom.		Ökning.	Minskning.		Socknens namn.	Socknens mantal.	Aktiebolagens egendom.		Ökning.	Minskning.	
		År 1890.	År 1895.						År 1890.	År 1895.			
M a n t a l.						M a n t a l.							
Bodsjö	8-347	2-344	4-107	1-763	—		Föllinge	18-187	1-447	2-019	0-572	—	
Borgvattnet	4-875	0-039	0-973	0-934	—		Gåxsjö	5-881	—	0-264	0-264	—	
Brunflo	41-395	1-776	1-500	—	0-276		Hammerdal	32-778	1-228	3-774	2-546	—	
Brücke	8-646	2-439	2-784	0-345	—		Hotagen	6-593	0-716	1-453	0-737	—	
Fors	17-097	4-664	6-048	1-384	—		Häggenäs	25-042	0-198	2-547	2-349	—	
Hackås	23-502	3-865	2-626	—	1-239		Laxsjö	5-659	—	0-996	0-996	—	
Hellesjö	16-451	5-576	6-226	0-650	—		Lit	48-201	3-258	5-479	2-221	—	
Håsjö	7-792	0-825	0-880	0-055	—		Näskott	12-427	—	0-125	0-125	—	
Lockne	34-738	—	0-305	0-305	—		Rödön	32-345	0-514	0-604	0-090	—	
Nyhem	3-978	0-496	0-773	0-277	—		Ström	25-383	6-195	7-312	1-117	—	
Näs	23-361	—	3-535	3-535	—		Ås	23-680	—	0-500	0-500	—	
Ragunda	20-856	1-850	3-470	1-620	—		Berg	30-443	1-170	2-779	1-609	—	
Refsund	20-340	2-221	1-685	—	0-536		Elfros	13-722	2-332	4-282	1-950	—	
Stugun	9-917	2-116	3-229	1-113	—		Hede	14-639	5-286	5-541	0-255	—	
Sundejö	16-669	1-621	2-114	0-493	—		Klöfsjö	9-333	1-089	2-580	1-491	—	
Alsen	36-109	—	1-656	1-656	—		Lillherdal	20-278	12-136	13-646	1-510	—	
Hallen	27-461	0-376	0-730	0-354	—		Linsell	8-708	2-595	3-255	0-660	—	
Kall	22-862	1-537	10-737	9-200	—		Rütan	12-698	2-281	2-699	0-418	—	
Myssjö	25-027	—	0-138	0-138	—		Storsjö	4-636	1-249	2-446	1-197	—	
Mörsill	6-347	0-428	0-129	—	0-299		Sveg	23-594	7-326	8-552	1-226	—	
Offerdal	50-743	1-376	3-280	1-904	—		Tennäs	15-772	0-471	0-616	0-145	—	
Oviken	44-517	0-313	2-375	2-062	—		Vemdalen	12-309	0-922	0-252	—	0-670	
Åre	32-035	1-729	2-104	0-375	—		Ytter-Hogdal	23-000	4-684	9-502	4-818	—	
Alanäs	6-944	2-120	2-555	0-435	—		Åsarne	5-515	1-392	0-648	—	0-744	
Aspås	15-763	0-692	0-986	0-294	—		Öfver-Hogdal	7-005	1-153	1-489	0-336	—	
Frostviken	11-493	2-183	2-896	0-713	—		Summa	975-093	98-228	151-201	56-737	3-764	

Fisktillgången uti sjöarne i de tätare bebyggda delarne af länet är jemförelsevis knapp, men i fjällsjöarne deremot särdeles rik. Fisket är ej tillräckligt för att fylla länets behof af insjöfisk, utan införas årligen betydliga kvantiteter deraf från andra län. Två fiskodlingsanstalter hafva med understöd af Landstinget anlagts, en i Mörsills och en i Hede socken. Genom utslag den 18 oktober 1892 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande utfärdat stadga rörande fisket i sjön Gysen eller Holmsjön i Föllinge socken och hafva mot detta utslag anförda underdåniga besvär jemlikt nådigt utslag den 1 september 1893 ogillats.

I nedanstående tabeller *K* och *L* meddelas uppgifter å under hvarje särskildt år af perioden *dödade rofdjur* och af *rofdjur dödade husdjur*.

E) Bergs- och brukshandtering. Någon bruksrörelse drifves ej i länet och de malmfyndigheter, om hvilka i föregående fem-

årsberättelse omförmålas, hafva ej under perioden bearbetats mera, än som erfordrats för inmutningsrättens försvarande. Endast två kalkbrott hafva brukats i nämnvärdt omfång.

F) Fabriker och handverk m. m. *Fabriksväsendet* har icke under femårsperioden visat någon synnerlig utveckling. År 1895 funnos i länet 40 fabriker, deribland 1 trämassfabrik i Hjerpen, tillhörig storbrittanske undersåtar, 3 snickerifabriker och 2 mekaniska verkstäder. Hela tillverkningsvärdet uppgafs för nämnda år till 1,035,552 kronor och antalet vid fabriker använde arbetare till 512. Dessutom funnos i länet 17 sågverk, som idkade försäkring af virke för försäljning.

Antalet *handverkare* var 387 år 1895 och hos dem anstälde arbetare 439.

För *husslöjdens* befrämjande hafva medel årligen anslagits af Hushållningssällskapet och Landstinget, dels till undervisning vid folkskolorna och dels till slöjkkurser för folkskollärare, som hvarje år anordnats i Östersund.

4. Kommunikationsanstalter och varubyten.

A) Landtkommunikationer. Under perioden har fråga väckts om anläggning af *jernväg från Orsa* socken i Kopparbergs län till *Svegs socken* i Herjeådalen och har Eders Kungl. Maj:ts på ansökning af för företaget intresserade män i Kopparbergs, Gefleborgs och Jemtlands län nådigt beviljat koncession å anläggningen, för hvilken förberedande undersökning af sträckningen blifvit verkställd och arbetsplan jemte kostnadsförslag upprättats. Jernvägens längd skulle enligt denna plan blifva 14 nymil och anläggningskostnaden har beräknats till 4,700,000 kr. Då de trakter, jernvägen är afsedd att genomlöpa, till största delen äro föga odlade och glest befolkade och befolkningen i allmänhet är så fattig, att åtminstone i Herjeådalen några af-

sevärda bidrag till företaget från enskilde icke äro att förvänta, helst företaget säkerligen under en längre tid icke torde kunna lemna någon utdelning åt aktieegarne i det bolag, som bör bildas för anläggningens utförande, är det naturligt, att stora svårigheter skola möta för anskaffande af nödigt kapital. För Herjeådalen, som är i saknad af hvarje jernvägsförbindelse, är emellertid företagens bringande till stånd en lifsfråga och de närmast intresserade kommunerna der hafva förbundet sig att medelst aktieteckning bidraga med sammanlagdt 175,000 kr., ett belopp som i betraktande af dessa orters fattigdom utgör ett vältaligt vittnesbörd om, huru lifligt befolkningen är genomträngd af insigten om företagens utomordentliga betydelse för den på kommunikationer så vanlottade provinsens framtid. Utsigterna för företagens genomförande äro emellertid ganska ovissa och hufvudsakligen beroende på, dels om något större belopp kan komma att anslås från Orsa sockens besparingsfond, dels ock om ett tillräckligt lån af statsmedel beviljas.

Underhållet af de *allmänna vägarne* har å många orter inom länet varit mindre tillfredsställande. Grunden till detta förhållande är hufvudsakligen att söka i den brist på dugligt väglagningsämne, som råder i vidsträckt del af länet, men äfven till ej ringa del uti det sätt, hvarpå sedan lång tid tillbaka underhållsbördan fördelats. *Väghållningen* har nämligen både i Jemtland och Herjeådalen ansetts vara en för provinsen gemensam angelägenhet och har underhållet in natura fördelats i Jemtland mellan tingslagen och inom dessa mellan socknarne, hvarefter de hvarje socken tilldelade vägar delats på de särskilda hemmanen. Hvarje tingslag skulle underhålla de inom dess gränser belägna vägar och de tingslag, hvilkas underhållsbörda ansågs tyngre, än som efter den beräknade kostnadens fördelning på taxeringsvärdet å provinsens hela väghållningskyldiga mantal belöpte på tingslaget, erhöilo ersättning i penningar af öfriga tingslagen. Reglering af vägenderhållet efter dessa grunder verkställdes genom Landstingets försorg för tio år i sender. I Herjeådalen voro anordningarne ungefär liknande, dock att någon delning mellan tingslagen här ej egde rum.

Tab. K. Antal dödade rofdjur åren 1891—1895.

År.	Björnar.	Vargar.	Lodjur.	Jervvar.	Räfvar.	Mårdar.	Rofoglar.	Skottpenningar i kr.	
								af statsmedel.	af andra medel.
1891	4	20	23	6	543	—	498	620	—
1892	5	14	12	10	654	—	418	671	—
1893	15	15	31	17	1,204	—	663	615	1,604
1894	8	15	20	10	713	—	542	430	1,638
1895	3	41	27	9	720	43	1,072	425	—

Tab. L. Af rofdjur dödade husdjur åren 1891—1895.

År.	Nötkreatur.	Får.	Getter.	Renar.	Fjäderfå.	Värde i kr.
1891	1	179	17	578	547	8,985
1892	1	124	13	517	312	8,339
1893	5	609	53	893	413	17,599
1894	6	257	43	639	276	11,318
1895	3	252	19	910	276	6,207

Det ligger i sakens natur, att vid den provisoriska karakter, vägdeleningarna sålunda erhöles, de enskilde väghållarnes intresse för en varaktig förbättring af deras vägstycken skulle vara mindre starkt, än om man egt visshet att för en längre tid få behålla hvar sitt vägstycke, och att man följaktligen ej nedlade mera arbete på vägen, än som nätt och jemt behöfdes för att undgå de i lagen stadgade påföljder för försummadt underhåll.

I dessa förhållanden kommer ändring nu att inträda, sedan på grund af bestämmelserna i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag, som af Eders Kungl. Maj:ts faststälts för provinsen Jemtland den 5 december 1893 och för Herjeådalen den 23 februari 1894, förordnat, att hvarje tingslag skall utgöra ett väghållningsdistrikt; och med afseende jemväl å den lättnad i vägunderhållsbördan, som i följd af denna lag kommer de in natura underhållsskyldige till godo i form af bidrag från dels staten och dels beskattningsföremål, hvilka hittills varit fria från deltagande i väghålllet, är det att hoppas, att, sedan ordentliga vägdeleningar kommit till stånd, vägarne skola komma att hållas i ett skick, som bättre motsvarar såväl trafikens berättigade anspråk som det allmännas kraf på en omsorgsfull vård om den dyrbara egendom, de allmänna vägarne för landet utgöra.

Jemlikt nådigt bref den 21 september 1894 har anstånd med tillämpning af den nya väglagen beviljats för provinsen Herjeådalen till 1896 års början och för provinsen Jemtland till 1897 års början. Dock har redan före 1895 års utgång vägdelening begärts och börjat handläggas i de flesta af länets femton väghållningsdistrikt.

Rörande allmänna vägar och skjutsning redogöres i bilagan **tabell 2**. På sätt deraf framgår, utgör *de allmänna vägarne längd* tillhopa 1,816·8 kilometer. Jemfördt med länets yttinnehåll, 50,745·60 kvadratkilometer, blir detta något mindre än 36 meter väg på hvarje kvadratkilometer af arealen. Bristen på vägar är också mycket kännbar och utgör en svår hämsko på utvecklingen af länets rika naturliga hjälpkällor. Ej mindre än 5 af länets 59 socknar äro ännu i saknad af för hjuldon användbar förbindelse med länets vägnät. Ett ihärdigt och med tunga uppoffringar för befolkningen förenadt arbete på vägförbindelsernas utveckling pågår emellertid alltjemt. Sålunda fullbordades under åren 1891—1895 anläggningen af 148 kilometer nya vägar och omlades samtidigt 35 kilometer väg.

Vidstående *tabell M* utvisar beloppet af de betydande *statsanslag*, som *till väganläggningar* inom länet anvisats, jemte längden af de vägsträckor, anslagen afsett, och de beräknade *anläggningkostnaderna*.

Härförutom hafva under år 1891 beviljats 43,000 kr. såsom bidrag till byggande af ny *bro* öfver Indalselven vid Söre i Lits socken, hvilken bro jemte tillfartsvägar fullbordats under år 1893 för en kostnad af tillhopa 156,634 kr. 71 öre, deraf statsverket tillskjutit 85,700 kr. Till anläggning af ny landsvägsbro af jern mellan Östersund och Frösön har år 1895 beviljats statsbidrag till belopp af 53,500 kr.

Jemlikt nådigt bref den 27 maj 1891 har den länge behandlade frågan om anläggning af ny väg från Skalstugan i Åre socken till Sandvigen i Norge förklarats böra falla.

Gästgifveriskjutsningen har utgjorts medelst entreprenad och redogöres i nedanstående *tabell N* för skjutsentreprenadkostnaderna och bidragen dertill.

Tab. M. *Statsanslag till väganläggningar och vägomläggningar åren 1891—1895.*

	Längd.	Kostnads- summa.	Stats- bidrag.	
			Nymil.	Kronor.
1891. Vägen från Krokoms jernvägsstation till Lillholmsjö i Föllinge s:n: vägdelen inom Näskotts s:n	0·63	15,700	10,450	
» » mellan Föllinge och Laxsjö kyrkor från Laxsjö till Vågbacken	1·41	23,600	15,700	
» » Frostviken—Ström från Gäddede till Gussvattnet	0·87	23,210	15,400	
» » från Gäddede till gränsen mot Norge (grusning)	—	1,875	1,250	
1892. Vägen Krokom—Lillholmsjö från Näskotts sockengräns till Långan	1·91	39,400	26,200	
» » Föllinge—Laxsjö från Vågbacken till Föllinge kyrka	1·28	42,800	28,500	
» » Frostviken—Ström från Gussvattnet till Slättjernbacken	1·34	19,060	12,700	
1893. Vägen från Ljungå i Hellesjö s:n till gränsen mot Holms socken	0·87	27,200	18,100	
» » från Söre i Lits s:n till gränsen mot Häggenäs s:n (omläggning)	0·78	17,200	11,400	
» » Krokom—Lillholmsjö från Långan till Föllinge sockengräns	1·06	40,000	26,600	
» » mellan Elfros och Ytter-Hogdal inom Elfros s:n	0·22	5,050	3,300	
» » mellan Elfros och Ytter-Hogdal inom Ytter-Hogdals s:n till Djupdalsberget	0·64	16,800	11,200	
1894. Vägen Krokom—Lillholmsjö inom Föllinge s:n	0·28	7,200	4,800	
» » Lillholmsjö—Föllinge kyrka till Norrgården	0·98	17,700	13,100	
» » från Kalls s:ns kyrka till Bonäset (omläggning)	1·12	25,800	17,200	
» » Lillholmsjö—Hotagens kyrka inom Lill- och Stor-Holmsjö	0·95	20,800	13,800	
1895. Vägen Elfros—Ytter-Hogdal från Djupdalsberget till Sänna	0·90	23,950	15,900	
» » Lillholmsjö—Hotagen inom Stångvikens bys område	0·45	12,000	8,000	
» » Lillholmsjö—Föllinge kyrka till Föllinge kyrka	0·41	18,200	12,100	
Summa	16·10	397,545	265,700	

Tab. N. *Skjutsentreprenadkostnader åren 1891—1895.*

År.	Länets bidrag.	Statsbidrag.	Summa.	Länsbidraget ut- debiterades i öre per beviljningskr.	
				af jord- bruks- fastighet.	af öfriga beskatt- ningsföremål.
1891	20,194·75	16,461·75	36,656·50	54	27
1892	21,007·10	16,895·90	37,903·00	56	28
1893	21,280·06	17,322·94	38,603·00	56	28
1894	20,067·73	18,535·27	38,603·00	28	28
1895	19,365·49	21,201·51	40,567·00	28	28

Det enskilda *telefontätet* inom länet har utvecklats betydligt och funnos vid 1895 års utgång telefonledningar till sammanlagd längd af mer än 2,230 kilometer, samtliga tillhörande *enskilda* föreningar eller bolag. År 1894 har länet jemväl blifvit satt i förbindelse med *rikstelefontätet* genom dettas utsträckande till Östersund.

B) Vattenkommunikationer och sjöfart. Länets talrika sjöar och vattendrag äro såsom kommunikationsmedel af den största betydelse. Ett stort antal af strömmarne äro inrättade till flottleder, genom hvilka största delen af den betydande exporten af trävaror ledes till hafvet. Flertalet af de mindre flottlederna hafva anordnats på grund af enskilda aftal mellan strandegarne och trävarubolagen och endast i de fall, der stridighet om vilkoren omöjliggjort sådana aftal, har man föranställt om allmän flottleds inrättande.

Segelbara äro elfvarne deremot icke och kunna följaktligen ej användas såsom vattenvägar för befordran af gods och passagerare mellan de olika sjöarne. Endast Indalselven kan befaras med ångbåtar upp till Fors socken i länets östligaste hörn. På de flesta mera betydande sjöarne finnas ångbåtar, som ombesörja såväl gods- som persontrafik.

Enligt observationer å meteorologiska stationen i Östersund har *Storsjön* blifvit *islagd och isfri* vid följande tider på året:

	Isfri.	Islagd.	
År 1891	29 maj	15 december	
» 1892	28 »	13 »	
» 1893	16 »	27 »	(äfvn 18 nov., 16 dec.)
» 1894	2 »	17 »	(äfvn 27 nov., 11 dec.)
» 1895	13 »	30 november.	

C) Handel. Enligt Kungl. Kommerskollegii underdåniga berättelse för år 1895 utgjorde antalet *handlande* inom länet 544 och deras betjening 269 personer, deraf respektive 127 och 117 i staden Östersund samt 417 och 152 på landsbygden; och uppgick den för handelsrörelse påförda bevilling till 5,928 kr. 80 öre, deraf i staden 3,181 kr. 53 öre och på landet 2,747 kr. 27 öre. Grosshandelsaffärer af mera betydande omfång finnas ej och flertalet af de handlande torde inköpa de varor, de till länet införa, hos större handelshus i kuststäderna inom riket eller i Norge.

Föremål för *export* från länet äro i första rummet trävaror, deraf det mesta i form af rundt timmer flottas i vattendragen till sågverk vid hamnarne i Vesternorrlands och Gefleborgs län, medan endast en mindre del försägas inom länet för att sedermera exporteras. Trävaruexporten besörjes nästan uteslutande genom bolag, hvilkas intressenter äro bosatte utom länet, liksom deras styrelser äfvén äro förlagda till orter i andra län; och då hufvudmassan af det exporterade virket hemtas från dessa bolags egna eller arrenderade skogar inom detta län, torde länets behållna vinst af trävaruexporten numera hufvudsakligen

inskränka sig till de arbetslöner, som intjenas af vid skogs-handteringen använde arbetare och förmän, helst bolagen endast undantagsvis äro underkastade beskattning till kommuner inom länet för sin rörelse der.

Från länet exporteras vidare hudar och skinn, boskap, hästar, mejeriprodukter, vildt, renkött samt hö. — *Importen* utgöres af spanmål, kolonialvaror och lifsmedel af andra slag än de ofvannämnda äfvensom största delen af de fabriks- och manufakturvaror, som i länet konsumeras.

Marknader hållas två gånger årligen i Östersund, i mars och september, samt en gång årligen i Ström, Hammerdal och Vemdalen. De två sistnämnda marknaderna, som äro afsedda endast för försäljning af kreatur, hafva inrättats på grund af Kungl. Kommerskollegii utslag den 25 maj och den 1 oktober 1891. En gjord framställning om anordnande af marknad jemväl i Hede socken i Herjeådalen har deremot af Kungl. Kommerskollegium den 30 november 1892 afslagit.

För handel med hästar och boskap anordnas en gång i hvarje månad en särskild så kallad torgdag i Östersund på förut bestämda och af stadens magistrat kungjorda tider.

Då numera landthandlare finnas i hvarje socken och genom jernvägen införsel af de varor, som behöfva hemtas utifrån, eger rum vid hvad tid på året som helst, har marknadernas betydelse för omsättningen af sådana varor till största delen bortfallit. Men såsom möten mellan uppköpare af ortens exportvaror och producenterna och på grund af befolkningens urgamla vana att vid dessa tillfällen sammankomma för uppgörande af sina mellan-hafvanden äro åtminstone de gamla marknaderna i Östersund och Ström att anses såsom viktiga länkar i ortens affärlif.

Gärdfarihandeln har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fortfarande sträfvat att inskränka och hafva tillåtelser till sådan handel meddelats för år 1891 åt 30, år 1892 åt 32, år 1893 åt 32, år 1894 åt 8 och år 1895 åt 12 personer.

Om *öl- och vinhandeln* inom länet är ej något att tillägga, till hvad i föregående femårsberättelse anförts.

Minuthandel med och *utskänkning af bränvin* har varit tillåten endast i Östersund samt vissa år under sommarmånaderna å ett par ställen på landsbygden. Öfver afgifterna för dylik rörelse redogöres i nedanstående *tabell O*.

Tab. O. Afgifter för minuthandel med och utskänkning af bränvin under försäljningsåren 1891—96.

Försäljningsår.	Försäljningsavgift.		Vinstmedel i kr. å bolags-handeln i Östersund.	Summa. Kronor.
	I Östersund.	på landet.		
	Kronor.	Kronor.		
1891—92	21,000 00	275 00	53,274 97	74,549 97
1892—93	21,017 50	45 00	69,385 36	90,447 86
1893—94	21,000 00	219 91	71,025 88	92,245 79
1894—95	21,000 00	218 75	63,179 64	84,398 39
1895—96	21,000 00	139 50	69,049 28	90,188 78

5. Kameralförhållanden.

Sedan Eders Kungl. Maj:t under den 3 mars 1893 förordnat, att det artilleriregemente för sju arméfördelningen, hvartill Riksdagen anslagit medel och som fått namnet *Norrlands artilleriregemente*, skulle förläggas till Östersund, har å mark, som af staden tillhandahållits, uppförts etablissement för regementet, hvilket, i den mån det under femårsperioden hunnit uppsättas, dit inflyttat.

Skyldigheten att bygga, iståndsätta och underhålla gatorna i Östersund, hvilken förut ålegat gårds- och tomtgarne derstädes, har jemlikt af Eders Kungl. Maj:t den 14 juni 1895 fastställt, af stadsfullmäktige den 20 mars 1894 fattadt och af gårds- och tomtgarne vid sammanträde den 24 november sistnämnda år godkändt beslut på vissa vilkor öfvertagits af staden, hvarigenom ändamålsenliga anordningar för gatornas iståndsättande och framtida underhåll möjliggjorts.

I aföningen till de två icke lagfarna rådmän, som jemte borgmästaren och en lagfaren rådmän äro ledamöter af stadens rådstufvurätt och magistrat, har ingått rätt att bruka och begagna hvardera en fjerdedel af en staden tillhörig skogsslott. Enligt stadsfullmäktiges af Eders Kungl. Maj:t den 11 maj 1894 fastställda beslut har denna förmån nu indragits, hvarvid rådmännens arvoden i stället höjts från 170 kr. till 200 kr. årligen.

Antalet hemman och jordlägenheter å landet samt tomter och hus i staden, dessa fastigheters natur och taxeringsvärden m. m. utvisas af bilagan **tabell 3**.

Fastigheternas taxeringsvärden hafva stigit å landsbygden från 40,601,550 kr. år 1890 till 43,282,300 kr. år 1895 och i staden från 4,800,100 kr. år 1890 till 5,298,000 kr. år 1895.

Bevillingen af kapital och arbete har uppgått till följande belopp:

År.	Å landsbygden. Kronor.	I Östersund. Kronor.	Summa. Kronor.
1891	22,913-06	14,088-12	37,001-18
1892	22,207-82	14,924-39	37,132-21
1893	23,002-51	16,302-56	39,305-07
1894	25,602-94	16,957-38	42,560-32
1895	27,278-15	16,874-57	44,152-72

Landstingsmedel hafva utdebiterats till följande belopp:

År 1876	37,833-22 kr.	År 1892	112,960-63 kr.
> 1880	54,869-50 >	> 1893	129,796-62 >
> 1885	79,388-36 >	> 1894	119,246-31 >
> 1890	77,530-74 >	> 1895	99,809-89 >
> 1891	106,957-65 >		

Sedan i anledning af 1892 års urtima Riksdags beslut Eders Kungl. Maj:t bestämt, att *Jemtlands hästjägarrekår* skulle ombildas till ett värfvadt regemente på 5 sqvadroner, benämndt *Norrlands dragonregemente*, och dertill hörande rotehåll sättas på vakans, hafva i enlighet med nådiga brevet den 30 maj 1893 angående bland annat *Norrlands dragonregementes* nya organisation intill 1895 års slut 72 af regementets 200 rotehåll blifvit vakanssatta på de i lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärden den 2 december 1892 stadgade vilkor.

Såsom i tidigare femårsberättelser anmärkts, finnas *fideikommissegendomar* icke i länet.

Beträffande fasta egendomar tillhörande *inhemska aktiebolag* och *främmande magters undersåtar* hänvisas till **tabellerna 5** och **6**.

Nedanstående sammanställning i **tabell P** af *landsbokens kapitalkonto* för femårsperioden utvisar de vid länets ränteri in- flutna och utbetalda medel.

Tab. P.

Sammanställning af landsbokens kapitalkonto för åren 1891—1895.

År.	D e b e t.						K r e d i t.				
	Ingående balans för skulder.	Afkortningar och afskrifningar.	Utgifter.	Afgångna remisser.	Utgående balans för tillgångar.	Summa. Kronor.	Ingående balans för tillgångar.	Inkomster.	Ankomna remisser.	Utgående balans för skulder.	Summa. Kronor.
1891	65,111-01	3,527-83	1,442,176-37	842,862-00	812,125-09	3,165,802-30	1,034,487-80	755,913-14	1,311,486-84	63,914-52	3,165,802-30
1892	63,914-52	2,935-51	1,284,627-69	720,962-92	999,445-53	3,071,886-17	812,125-09	928,441-51	1,266,715-02	64,604-55	3,071,886-17
1893	64,604-55	3,429-73	1,485,505-41	982,352-63	1,043,450-08	3,570,342-40	999,445-53	1,007,786-76	1,508,977-34	63,132-77	3,570,342-40
1894	63,132-77	5,543-14	1,773,371-20	1,016,134-43	1,372,188-39	4,230,369-93	1,043,450-08	1,509,603-90	1,590,595-52	86,720-43	4,230,369-93
1895	86,720-43	6,785-41	1,695,319-53	1,505,714-29	1,251,124-95	4,545,664-61	1,372,188-39	1,185,394-68	1,911,405-11	76,676-43	4,545,664-61

6. Politi.

Antalet lärjungar vid *Östersunds högre allmänna läroverk*, som under höstterminen 1890 uppgick till sammanlagt 187, har utgjort:

	Gemensamma linien.	Real-linien.	Latin-linien.	Summa.
År 1891 v.-t.	81	31	73	185
» 1892 »	83	36	68	187
» 1893 »	83	36	64	183
» 1894 »	92	35	55	182
» 1895 h.-t.	105	29	71	205

Folkskoleväsendet har under femårsperioden visat en betydande utveckling. År 1890 utgjorde antalet undervisningsanstalter 275, lärjungar 15,074, lärare och lärarinnor 284 och skoldistriktens utgifter för folkskoleväsendet 125,719 kr. 53 öre. År 1895 voro undervisningsanstalterna 303, lärjungarne 16,341, lärare och lärarinnor 320 och skoldistriktens utgifter 189,955 kr. 73 öre. Närmare uppgifter rörande folkskoleväsendets ställning och kostnaderna därför meddelas i nedanstående tabeller Q och R.

Vid *småskolelärareseminariet* i Östersund hafva under femårsperioden utexaminerats 87 elever, deraf 6 manliga och 81 kvinnliga. Landstingets utgifter för seminariet hafva utgjort 4,200 kr. år 1891, 4,750 kr. år 1892, 4,750 kr. år 1893, 4,300

kr. år 1894 och 4,750 kr. år 1895, eller i medeltal 263 kr. 79 öre för hvarje utexaminerad elev.

Bank- och kreditanstalterna i länet äro desamma, som i föregående femårsberättelse antecknats. För deras ställning vid 1895 års slut redogöres i *tabell S* (sid. 17).

Förutom *postsparbanken*, som vid 1895 års utgång hade 82 kontor i länet, finnas 2 *sparbanker*, nämligen Jemtlands läns sparbank och Ragunda härads sparbank, hvarjemte Aktiebolaget Sundsvalls handelsbank, Aktiebolaget Jemtlands folkbank och Aktiebolaget Jemtlands goodtemplarbank bedrifva sparbanksrörelse; och utgjorde insättarnes behållning vid 1895 års slut:

Jemtlands läns sparbank	kr. 1,857,373·76
Ragunda härads do	» 271,098·95
Sundsvalls handelsbank	» 376,550·79
Jemtlands folkbank	» 3,425,927·90
Jemtlands goodtemplarbank	» 822,115·19
Postsparbanken	» 453,531·84
Summa kr. 7,206,598·43	

Insättarnes i länet behållning utgjorde vid 1890 års utgång 4,900,750 kr. och har alltså under femårsperioden ökat med något mera än 47 %.

Norrlands hypoteksförenings fordran å lån mot in-teckning i fastigheter inom länet utgjorde vid 1895 års utgång 1,073,500

Tab. Q.

Folkskoleväsendets ställning i Jemtlands län åren 1891 och 1895.

År.	Antal undervisningsanstalter.						Antal lärare och lärarinnor.						Antal lärjungar.					Hela antalet barn i åldern 7—14 år.	Antal lärjungar i medeltal för hvar lärare.	Antal skolhus.		
	Folkskolor.		Mindre folkskolor.		Småskolor.		Summa.	I folkskolor.		I mindre folkskolor.		I småskolor.		Summa.	I åldern 7—14 år.						Andre. ¹⁾	Summa.
	Fasta.	Flyt-tande.	Fasta.	Flyt-tande.	Fasta.	Flyt-tande.		Lä-rare.	Lära-rinnor.	Lä-rare.	Lära-rinnor.	Lä-rare.	Lära-rinnor.		I folk-skolor.	I mindre folk-skolor.	I små-skolor.					
1891	52	16	6	20	13	170	277	65	8	8	18	31	157	287	4,234	1,306	7,895	1,793	15,228	16,229	53	161
1895	54	21	21	16	19	172	303	70	13	12	25	31	169	320	5,031	1,827	7,768	1,715	16,341	17,524	51	188

¹⁾ Öfver- och underårige samt lärjungar från annat skoldistrikt än det, som uppgiften omfattar.

Tab. R.

Kostnaderna för folkundervisningen i Jemtlands län åren 1891 och 1895.

År.	U t g i f t e r i k r o n o r .					Till utgifterna hafva bidragit med kr.			
	Till lärare-aflöning.	Till skollokaler och inventarier.	Till undervisningsmateriel.	Öfriga.	Summa. Kronor.	Staten.	Hus-hållnings-sällskapet m. d.	Skol-distriktet.	Summa. Kronor.
1891	153,278·44	43,188·05	5,070·33	23,015·27	224,552·09	74,419·22	1,013·81	149,119·06	224,552·09
1895	174,790·92	63,436·91	5,288·44	31,046·34	274,562·61	83,496·22	1,110·66	189,955·73	274,562·61

kr. och har sålunda under tiden från år 1890, då den uppgick till 1,162,000 kr., minskats med 88,500 kr.

Jemtlands roteringskassas tillgångar, som vid 1890 års utgång uppgingo till 200,235 kr. 4 öre, hafva under perioden ökat något och utgjorde vid 1895 års slut 204,115 kr. 19 öre, deraf Kungl. Norrlands dragonregementes andel 88,733 kr. 49 öre och Kungl. Jemtlands fältjägarregementes 115,381 kr. 70 öre.

Jemlikt nådigt bref den 9 februari 1894 har Eders Kungl. Maj: medgifvit, att Jemtlands läns 1849 års *nödhjelpsfond* finge ställas under Landstingets förvaltning och sammanföras med, under Landstingets förvaltning förut stående, från senare inträffade missväxtår behållna nödhjelpsmedel, äfvensom meddelat bestämmelser om användning och förvaltning af ifrågasvarande medel, hvilka i Landstingets räkenskaper numera benämnas »Jemtlands läns undsättningsfond». Någon utbetalning från denna fond, hvilken i föregående femårsberättelse benämnas »Landstingets besparings- och undsättningsfond», har icke under

femårsperioden egt rum och utgjorde fonden vid 1895 års slut 76,880 kr. 77 öre.

Beträffande *försäkringsinväntningar* inom länet får Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till Kungl. Civildepartementets meddelanden om försäkringsväsendet i riket.

För *fromma stiftelser* redogöres i bilagan **tabell 7**.

I fråga om *fattigvården* är länet fortfarande lyckligare lotadt än de flesta andra i riket, ehuru fattigvårdstungan äfven här ständigt tillväxer. Antalet understödstagare utgjorde 1,586 år 1885, deraf 453 med full försörjning, 2,657 år 1890, deraf 725 med full försörjning, och 3,023 år 1894, deraf 969 med full försörjning. Sistnämnda år, det sista för hvilket uppgifter äro tillgängliga, uppgick understödstagarnes antal till 2.94 % af länets befolkning, medan samma år understödstagarne i hela riket utgjorde 5.27 % af folkmängden.

För understöd åt *nödstälde bland lappallmogen* är förut (sid. 7) redogjordt.

Tab. S.

Bankernas inom Jemtlands län ställning vid 1895 års slut.

	Riksbankens afdelningskontor.	Sundsvalls enskilda banks afdelningskontor.	Jemtlands folkbank.	Sundsvalls handelsbanks afdelningskontor.	Jemtlands goodtemplarbank.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>Skulder:</i>					
Grundfonden	—	—	500,000-00	—	200,000-00
Reservfonden	—	—	250,000-00	—	70,000-00
Dispositionsräkningen	—	—	120,600-00	—	11,000-00
Depositionsräkningen	199,669-17	1,350,947-58	1,933,859-87	617,013-50	351,098-00
Sparbanksräkningen	—	—	3,425,927-90	376,550-79	822,115-19
Upp- och afskrifningsräkningen	54,289-39	154,612-61	254,682-80	138,209-45	90,219-39
Skulder i räkning med banker	—	—	—	—	16,422-46
Förskottsräntor	—	40,769-61	26,338-05	—	14,110-03
Obetalda räntor	—	—	70,933-95	12,902-70	15,526-81
Postremissvexlräkningar	359,262-59	—	15,829-59	—	10,831-08
Saldo af diverse räkningar	—	344-02	—	—	1,019-02
1895 års vinst (innesående)	8,622-24	6,536-34	63,900-00	—	24,427-66
Saldo af räkning med hufvudkontoret	1,800,000-00	—	—	—	—
Folioräkningen	182,798-44	—	—	—	—
Förskott för länsstyrelsens anvisningar	100,000-00	—	—	—	—
Summa	2,704,641-83	1,553,210-16	6,662,072-16	1,144,676-44	1,626,799-64
<i>Tillgångar:</i>					
Kassabehållning	480,135-78	12,888-73	118,306-50	36,237-01	14,263-14
Diskonterade vexlar	863,677-80	762,972-37	1,987,591-28	397,153-66	1,199,340-48
Utgifna lån mot hypotek	480,424-20	314,485-00	3,314,831-10	127,425-00	307,776-61
Utgifna lån mot borgen (afbetalningslån)	267,867-30	97,200-00	184,583-50	12,410-00	—
Å kreditivräkning ntestående	362,603-55	164,019-80	357,460-75	82,418-58	30,834-99
Inventarier	—	2,937-01	1,500-00	1,427-74	1,657-03
Fordringar af banker	—	116,328-84	366,487-88	472,802-92	1,077-43
Saldo af diverse räkningar	249,933-20	15,701-06	2,326-37	—	580-03
Lagsökningskonto	—	3,233-50	7,610-00	538-90	8,145-88
Obetalda räntor	—	8,443-85	58,222-78	—	2,355-73
Obligationer	—	—	263,152-00	—	51,411-11
Fastigheter	—	55,600-00	—	14,262-63	9,357-21
Summa	2,704,641-83	1,553,210-16	6,662,072-16	1,144,676-44	1,626,799-64

Af anslaget till aflöning af *särskild polisstyrka på landet* m. m. har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande haft till sitt förfogande år 1891 2,600 kr., 1892 2,641 kr. 74 öre, 1893 4,000 kr., 1894 4,300 kr. och 1895 2,000 kr., och har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande vid medlens användning följt samma grundsatsar, som i nästföregående femårsberättelse omförmälts.

Inom länet anhängiggjordes följande antal *lagsökningar*, nämligen år 1891 1,779, år 1892 2,007, år 1893 2,158, år 1894

1,762 och år 1895 1,489, och förekommo vid rådstufvurätten i Östersund till handläggning *veroxmål* till ett antal af 790 år 1891, 825 år 1892, 776 år 1893, 534 år 1894 och 530 år 1895. Dessa siffror äro, jemförda med motsvarande siffror från andra delar af riket, utomordentligt höga, men utgöra, på sätt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förut anmärkt, ej något bevis för en dålig affärsställning bland befolkningen, utan härröra från vissa egendomligheter hos denna.

Östersund i Landskansliet den 16 juni 1897.

KNUT ULFSON SPARRE.

L. Th. Jacobson.

V. Klinghammer.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I JEMTLANDS LÄN ÅREN 1891—1895.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
		Enligt presterskapets uppgifter, den 31 december.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.					
					Hela folkmängden.			Deraf fria från mantalspenningar.		
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.
Landsbygden	år 1891	49,327	46,400	95,727	48,799	45,937	94,736	22,125	22,513	44,668
	1892	49,295	46,433	95,728	48,688	45,966	94,654	22,065	22,483	44,548
	1893	49,072	46,374	95,446	48,457	45,921	94,378	21,977	22,439	44,416
	1894	49,776	46,902	96,678	49,091	46,588	95,679	22,097	22,628	44,725
	1895	50,448	47,556	98,004	49,864	47,304	97,068	22,280	22,822	45,102
Östersunds stad	år 1891	2,441	2,391	5,332	2,483	2,929	5,412	992	1,088	2,080
	1892	2,501	2,942	5,443	2,442	2,937	5,379	1,010	1,152	2,162
	1893	2,756	3,032	5,788	2,478	2,947	5,425	980	1,100	2,080
	1894	3,034	2,996	6,030	2,743	3,059	5,802	1,226	1,177	2,403
	1895	3,145	3,110	6,255	3,003	3,028	6,031	1,030	1,082	2,112
Hela länet	år 1891	51,768	49,291	101,059	51,282	48,866	100,148	23,117	23,631	46,748
	1892	51,796	49,375	101,171	51,130	48,903	100,033	23,075	23,635	46,710
	1893	51,828	49,406	101,234	50,935	48,868	99,803	22,957	23,539	46,496
	1894	52,810	49,898	102,708	51,834	49,647	101,481	23,323	23,805	47,128
	1895	53,593	50,666	104,259	52,867	50,232	103,099	23,310	23,904	47,214

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
I. Landsbygden.	Hemman och lägenheter upptagna i jordeboken.			Antal brukningsdelar.	Antal lägenheter, verk och inrättningar utom de i jordeboken särskildt upptagna (i kol. 2—4).					Taxeringsvärdet (i kronor)	
	Antal.	Mantal.			Jordtorp.	Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp.	Bäckstugor.	Verk och inrättningar.	Hus i köpingar, villor m. m.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.
		Oförmedlade.	Nuvarande.								
A. Kronoegendomar.											
1) Under allmän disposition.											
a) Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Boställen: hemman	52	22 742	22 160	48	37	—	2	1	—	507,300	6,000
Do lägenheter	5	—	—	3	—	—	1	—	—	5,300	—
c) Hemman	73	43 613	37 380	95	60	—	—	—	—	947,500	—
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Jordlägenheter	68	—	—	48	—	—	—	—	—	267,600	48,000
e) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5,000
2) Under enskild disposition.											
a) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Hemman	4	0 746	0 830	5	—	—	—	—	—	18,600	—
Nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Jordlägenheter	46	—	—	26	—	—	—	—	—	1,100	—
d) Fiskerier	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
e) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B. Skatteegendomar.											
a) Boställen: hemman	7	1 187	1 317	4	—	—	—	—	—	33,400	—
Do lägenheter	1	—	—	1	—	—	—	—	—	4,000	—
b) Säterier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) Hemman	2,836	1,055 933	1,028 058	8,912	3,451	—	59	84	42	34,443,850	2,090,400
d) Jordlägenheter	27	—	—	17	899	—	—	—	219	764,300	664,950
e) Fiskerier	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,500
f) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	102	—	—	746,000
C. Frälseegendomar.											
a) Boställen: hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Do lägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) Säterier och ladugårdar	2	0 087	0 087	2	—	—	—	—	—	32,200	—
c) Rå- och rörs- (insockne) hemman	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
d) Hemman (utsockne)	47	20 415	18 087	54	16	—	—	—	1	326,300	—
e) Jordlägenheter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
f) Fiskerier	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
g) Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D. Andra fastigheter (som ej inräknats härofvän).											
Kyrkor och andra offentliga byggnader	—	—	—	—	—	—	—	—	98	—	2,367,400
Frälseräntor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3,204	1,144 723	1,107 919	9,215	4,463	—	62	188	360	37,352,050	5,930,250
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,274,300	2,579,200
II. Staden.											
Hela antalet nybygda boningshus 1891—1895.		Mantal.		Antal landerier, jordlotter eller andra brukningsdelar.	Tomter.		Befintliga boningshus 1895.	Verk och inrättningar.	Kyrkor o. andra offentliga byggnader.	Taxeringsvärde	
		Oförmedlade.	Nuvarande.		Rebygda.	Orebygda.				å jordar.	å hus och tomter.
Östersund	6	1	1	166	330	82	355	13	17	238,700	5,059,300
Summa	6	1	1	166	330	82	355	13	17	238,700	5,059,300
Deraf fri från bevillning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,600	946,200

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

(Sadana finnas ej inom länet.)

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal, satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	ä jord- bruks- fastighet.	ä annan fastighet.	ä frälse- ranta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Aktiebolaget Curlsvik	Österhallon	Myssjö.	—	0:125	—	—	0:125	1	—	5,300	—	—	5,300	
Aktiebolaget Gullö sågverk	Rind, Ubyu Fanbyn	Refsund. Sundsjö.	—	0:102	—	—	0:289	2	1	4,000 1,500	65,000	—	70,500	
A. P. Hedbergs aktiebolag	Röde Änge Dvärsätt, Hägra Näldön	Sund. Offerdal. Rödön. Näskott.	—	0:375	—	—	—	—	—	11,000 900 10,000 6,500	—	—	28,400	
Bäckens handelsaktiebolag	Sund	Refsund.	—	—	—	—	—	1	—	—	1,500	—	1,500	
Borgvik & Ala nya aktiebolag	Byvallen m. fl. Glöte m. fl. Kolsätter m. fl. Blekberg m. fl. Aspäsén m. fl. Kyrkhyn m. fl.	Sveg. Linsell. Elfros. Lillherdal. Ytter-Hogdal. Hede.	—	2:498 1:213 2:900 4:701 1:573 2:694	—	—	15:579	2 — 1 — 1 —	—	106,400 44,000 113,300 169,800 64,300 102,600	8,500 5,000	—	619,700	
Björknäs aktiebolag	Näset m. fl.	Ström.	—	0:114	—	—	0:114	2	—	14,500	800	—	15,300	
Bräcke handelsaktiebolag	Bräckeby	Bräcke.	—	—	—	—	—	1	—	—	2,000	—	2,000	
Bräcke ångsågs aktiebolag	Bräckeby	»	—	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
C. Burmans aktiebolag m. fl.	Fagerlandsvallen m. fl. Flykülen m. fl. Rörvattnet och Valsjön Bye m. fl. Kuknäsén och Yxskaffkålen Bredgård m. fl. Gäddede	Hägenås. Laxsjö. Hotagen. Hamnerdal. Gäxsjö. Ström. Frostviken.	—	1:234 0:714 0:300 0:751 0:139 0:087 0:011	—	—	3:236	6 6 — 8 4 2 —	—	27,200 15,600 4,300 51,300 10,200 5,400 1,300	—	300	115,600	
Dahls ångsågs aktiebolag	Sporrsjönäs	Ström.	—	0:158	—	—	0:158	—	—	6,000	—	—	6,000	
Dvärsätts mejeriaktiebolag	Dvärsätt Gård nr 1/213	Rödön. Östersund.	—	—	—	—	—	—	1	3,000	—	—	—	
Erikadals aktiebolag	Dörsåldalen och Håxåsen	Oviken.	—	0:833	—	—	0:833	—	—	21,300	—	—	21,300	
Essvikens aktiebolag	Nästelsjön	Rütan.	—	0:071	—	—	0:071	—	—	5,400	—	—	5,400	
Fagerviks trävaruaktiebolag	Munsäker Björkvattnet m. fl. Kafåsen	Ragunda. Borgvattnet. Refsund.	—	0:041 0:606 0:292	—	—	—	—	2	25,000 23,100 12,000	—	—	—	

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1.	2.	3.	M a n t a l.					9.	10.	T a x e r i n g s v ä r d e t (i kronor)					
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Jordbruksfastighet.	12. Annan fastighet.	13. Frälseränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.									
J. A. Enhörnings trävaruaktiebolag	Hardeberga Nederhögen och Söderhögen Gård nr 122	Alsen. Rätan. Östersund.	— — —	0'667 0'307 —	— — —	— — —	— — —	— — 1	— — —	2,400 10,300 —	— — 13,000	— — —	— — —	25,700	
Jemtlands fjällmejeriaktiebolag	Eukroken m. fl.	Åre.	—	1'729	—	—	1'729	—	—	16,700	—	—	—	16,700	
Johannedals trävaruaktiebolag	Kyrkbyn	Klöfsjö.	—	0'078	—	—	0'078	—	—	2,400	—	—	—	2,400	
Johannesviks aktiebolag	Hammaren	Ragunda.	—	0'250	—	—	0'250	—	—	30,000	—	—	—	30,000	
Korsnäs sågverks aktiebolag	Blekberg m. fl.	Lillherdal.	—	0'236	—	—	0'236	—	—	8,500	—	—	—	8,500	
Kramfors aktiebolag	Löfberga och Svanssele Hafsnäs m. fl. Dabbsjön m. fl.	Ström. Alanäs. Frostviken.	— — —	0'425 2'199 1'078	— — —	— — —	— — 3'702	— 2 —	— — —	36,500 115,600 23,500	— — 500	— — —	— — —	176,100	
Krokoms handelsaktiebolag	Fanbyn	Rödön.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	—	1,000	
Krokoms mejeriaktiebolag	Hissmon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	—	3,000	
Krokoms qvarnaktiebolag	Fanbyn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,000	—	—	10,000	
Knungsgården—Mariebergs aktiebolag	Sörviksnuset Byvattnet m. fl. Häggnuset och Storvattnet	Borgvattnet. Ström. Frostviken.	— — —	0'039 0'708 0'084	— — —	— — —	— — 0'831	— — —	— — —	2,500 39,000 2,200	— — —	— — —	— — —	43,700	
Källskärs aktiebolag	Häu Vestansjö m. fl.	Vemdalen. Ytter-Hogdal	— —	0'222 1'065	— —	— —	— 1'287	— —	— —	10,000 55,800	— —	— —	— —	65,800	
Lars Lithanders trävaruaktiebolag	Flatnor m. fl. Kjosta m. fl. Björhuskilen och Kallsta Backegård m. fl. Holmsjön och Skärvången Hökvattnet och Hvitvattnet Kilen m. fl.	Offerdal. Alsen. Lit. Häggenäs. Föllinge. Laxsjö. Hammerdal.	— — — — — — —	0'924 0'198 0'191 0'270 0'511 0'282 0'134	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — 2'510	4 3 — 1 — — 3	— — — — — — —	10,400 5,200 4,700 5,800 16,900 4,300 16,000	— — — — — — —	— — — — — — —	— — — — — — —	63,300	
Ljusne--Voxna aktiebolag	Hvitvattnet och Nederhögen Byvullen m. fl. Kolsätter m. fl. Högen m. fl. Fåssjö m. fl. Kyrkbyn Långå och Medskogen Funäsdalen och Kyrkbyn	Rätan. Sveg. Elfros. Lillherdal. Ytter-Hogdal. Öfver-Hogdal. Hede. Tennäs.	— — — — — — — —	0'331 0'535 0'920 6'518 1'156 0'836 0'125 0'271	— — — — — — — —	— — — — — — — —	— — — — — — — 10'692	— — — — — — — —	— — — — — — — —	17,400 19,800 37,100 235,300 54,400 21,500 5,000 9,000	— — — — — — — —	— — — — — — — —	— — — — — — — —	393,500	
Locknö ångsågs aktiebolag	Hosjöberg m. fl.	Ström.	—	1'442	—	—	1'442	—	—	92,000	—	—	—	92,000	
Mons trävaruaktiebolag	Brynjegård m. fl. Byvattnet Lugmanslandet Våle Stugusjön Rogsta m. fl. Bergsjö Fjällandes och Lillsjöhögen Långkålen Nybo och Qvarnsjö Digerberget Gård nr 87, 2/3 88 och 1/2 103.	Stagun. Borgvattnet. Brunflo. Bodsjö. Brücke. Hackås. Kall. Lit. Häggenäs. Klöfsjö. Rätan. Östersund.	— — — — — — — — — — — —	0'667 0'087 0'146 0'115 0'385 1'369 0'750 0'346 0'250 0'858 0'250 —	— — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — 5'173	3 — 1 1 — 13 — — — — — — 2	— — — — — — — — — — — — —	55,000 2,800 7,200 20,000 28,000 80,600 9,000 16,500 1,900 22,800 8,800 —	— — — — — — — — — — — — 26,800	— — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — —	279,400	
Marma sågverks aktiebolag	Godberget m. fl.	Ytter-Hogdal.	—	3'398	—	—	3'398	—	—	54,400	—	—	—	54,400	
Offerdals hushållsförenings aktiebolag	Bredbyn	Offerdal.	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—	300	

Ortvikens ångsågs aktiebolag	Fjällandet	Lit.	0 021	—	—	—	—	—	500	—	—	500
Rödöns handelsaktiebolag	Silje	Rödön.	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000
Sandvikens sågverks aktiebolag	Jerfsand	Alanäs.	0 013	—	—	—	—	—	4,000	—	—	4,000
Skönviks aktiebolag	Krokvåg m. fl.	Ragunda.	0 222	—	—	—	31	—	21,300	—	—	—
	Alanäset m. fl.	Hellesjö.	4 636	—	—	—	4	1	214,500	10,000	—	—
	Håsjö m. fl.	Håsjö.	0 447	—	—	—	3	—	18,600	—	—	—
	Gussjölandet och Utanede .	Fors.	1 833	—	—	—	2	—	61,000	1,000	—	—
	Fullsjön	Borgvattnet.	0 163	—	—	—	1	—	7,000	—	—	—
	Öster-Böle	Brunflo.	0 230	—	—	—	—	—	12,000	—	—	—
	Öd	Marieby.	—	—	—	—	1	—	9,000	—	—	—
	Haga och Rosshol	Lockne.	0 276	—	—	—	11	—	31,500	—	—	—
	Andviken m. fl.	Refsund.	1 150	—	—	—	2	1	74,200	75,000	—	—
	Gimdalen m. fl.	Nyhem.	0 264	—	—	—	4	—	23,000	1,500	—	—
	Bodsjöbyn m. fl.	Bodsjö.	2 132	—	—	—	10	—	112,800	—	—	—
	Binnäset	Sundsjö.	0 125	—	—	—	—	—	10,500	—	—	—
	Hemsjö m. fl.	Bräcke.	0 740	—	—	—	8	—	59,400	—	—	—
	Dödre m. fl.	Häckås.	1 034	—	—	—	1	—	85,600	—	—	—
	Byom	Lit.	0 535	—	—	—	—	—	12,800	—	—	—
	Ede och Fyrås	Hammerdal.	0 460	—	—	—	1	—	29,800	—	—	—
	Kilen m. fl.	Aspäs.	0 444	—	—	—	—	—	6,100	—	—	—
	Bergsbyn m. fl.	Berg.	0 936	—	—	—	—	—	43,700	—	—	—
	Hallen och Vesteråsen	Åsarne.	0 600	—	—	—	—	—	20,100	—	—	—
	Rätansbyn	Rätan.	0 083	—	—	—	—	—	2,200	—	—	—
	Långberget och Grubban	Ytter-Hogdal.	0 189	—	—	—	—	—	26,400	—	—	—
	Ljungdalen och Storsjö	Storsjö.	1 125	—	—	—	1	—	25,700	3,700	—	—
	Böllåsen m. fl.	Oviken.	1 042	—	—	—	6	—	32,900	—	—	—
	Lockåsen och Angron	Mysjö.	—	—	—	—	2	—	3,100	—	—	1,034,400
Slätte mejeriaktiebolag	Slätte	Ålsen.	—	—	—	—	—	1	—	500	—	500
Ströms trävarvaktiebolag	Bredgård m. fl.	Ström.	1 128	—	—	—	7	—	110,900	—	—	—
	Lidsjöberg	Alanäs.	0 343	—	—	—	—	—	21,600	—	—	—
	Björkvattnet m. fl.	Prostvikten.	1 613	—	—	—	1	—	53,600	—	—	186,100
Strömsnäs ångsågs aktiebolag	Långåsen	Ström.	0 250	—	—	—	—	—	30,000	—	—	30,000
Sunds aktiebolag	Geväg m. fl.	Ragunda.	0 533	—	—	—	1	—	30,200	—	—	—
	Storåsen	Hellesjö.	0 146	—	—	—	—	—	3,500	—	—	—
	Bispgården m. fl.	Fors.	2 380	—	—	—	5	—	93,400	100	—	—
	Digertjernkilen m. fl.	Stugun.	0 244	—	—	—	—	—	9,800	—	—	—
	Lunne	Brunflo.	—	—	—	—	1	—	2,500	—	—	—
	Espnäs	Lockne.	0 029	—	—	—	—	—	1,000	—	—	—
	Oldberg m. fl.	Näs.	1 834	—	—	—	2	—	96,100	—	—	—
	Mellgård	Refsund.	0 124	—	—	—	—	—	8,000	—	—	—
	Byom	Nyhem.	0 167	—	—	—	—	—	20,000	—	—	—
	Hunge m. fl.	Bodsjö.	1 042	—	—	—	11	—	68,600	—	—	—
	Mordviken	Bräcke.	0 696	—	—	—	1	1	41,000	30,200	—	—
	Enarsvedjan och Vesterulfsås	Offerdal.	0 230	—	—	—	—	—	3,100	—	—	—
	Fjäl m. fl.	Lit.	0 784	—	0 333	—	—	—	29,600	—	—	—
	Kilen	Aspäs.	0 042	—	—	—	—	—	600	—	—	—
	Vesteråsen	Åsarne.	0 048	—	—	—	—	—	2,600	—	—	—
	Handsjön	Rätan.	0 111	—	—	—	—	—	4,700	—	—	—
	Gård nr 139	Östersund.	—	—	—	—	—	1	—	28,000	—	473,000
Svensta handelsaktiebolag	Österåsen	Åsarne.	—	—	—	—	1	—	—	4,000	—	4,000
Svarviks aktiebolag	Hvitvattnet och Söderhügen	Rätan.	0 503	—	—	—	—	—	17,300	—	—	—
	Bynillsvallen m. fl.	Sveg.	2 469	—	—	—	1	—	95,700	2,000	—	—
	Linsell och Ransjö	Linsell.	1 820	—	—	—	1	—	79,800	3,000	—	—
	Remmen och Kolbätter	Ellros.	0 379	—	—	—	—	—	14,000	—	—	—
	Herjessjön	Lillherdal.	0 139	—	—	—	—	—	5,300	—	—	—
	Vestansjö m. fl.	Ytter-Hogdal.	1 396	—	—	—	2	—	52,100	2,000	—	—
	Kyrkbyn	Öfver-Hogdal.	0 575	—	—	—	—	—	15,700	—	—	—
	Färjesundet m. fl.	Hede.	2 375	—	—	—	—	—	96,200	—	—	—
	Hån	Vemdalen.	—	—	—	—	1	—	—	300	—	—
	Finnisdalen och Kyrkbyn	Tennäs.	0 222	—	—	—	—	—	1,900	—	—	388,100
Tunnadals aktiebolag	Vestanede	Håsjö.	0 067	—	—	—	—	—	3,600	—	—	—
	Näverede	Stugun.	—	—	—	—	1	—	4,000	—	—	—
	Borgvattnet och Borgsjö	Borgvattnet.	0 128	—	—	—	—	—	9,300	—	—	—
	Haxäng	Lockne.	—	—	—	—	1	—	6,000	—	—	—
	Ullsjönäs	Nyhem.	0 146	—	—	—	—	—	10,500	—	—	—
	Bodsjöbyn m. fl.	Bodsjö.	0 818	—	—	—	1	—	53,700	—	—	—

Tab. 5. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. (Söcken (stad)).	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ängar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.		8. Summa.			11. jordbruksfastighet.	12. annan fastighet.	13. frälseränta.	14. Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Tumadals aktiebolag	Mjosjö	Sundsjö.	—	0 223	—	—	—	—	7 000	—	—	—	—
	Bensjö m. fl.	Bräcke.	—	0 693	—	—	—	7	57 800	—	—	—	—
	Gäle och Sinnberg	Näs.	—	0 227	—	—	—	2	5 700	—	—	—	—
	Näcksta m. fl.	»	—	1 210	—	—	—	5	47 000	10 000	—	—	—
	Sundsbacken	Hallen.	—	—	—	—	—	1	1 700	—	—	—	—
	Hofvermo m. fl.	»	—	0 730	—	—	—	3	20 200	—	—	—	—
	Kisgård och Storbacken	Offerdal.	—	0 375	—	—	—	—	4 000	—	—	—	—
	Bjurbuskälen m. fl.	Lit.	—	0 598	—	—	—	1	10 300	—	—	—	—
	Fagerlandsvallen m. fl.	Häggensås.	—	0 479	—	—	—	1	12 900	—	—	—	—
	Backen m. fl.	Föllinge.	—	0 581	—	—	—	1	14 300	—	—	—	—
	Rörvattnet m. fl.	Hotagen.	—	0 227	—	—	—	1	5 100	—	—	—	—
	Fanbyn	Rödön.	—	0 208	—	—	—	—	6 000	—	—	—	—
	Brynje m. fl.	Berg.	—	1 276	—	—	—	—	67 700	—	—	—	—
	Vesteråsen	Åsarne.	—	—	—	—	—	—	6 000	—	—	—	—
	Långberget	Ytter-Hogdal.	—	—	—	—	—	—	7 700	—	—	—	—
	Gård nr 136	Östersund.	—	—	—	—	7 936	1	800	18 000	—	—	389 900
Vaija ängsögs aktiebolag	Gärde	Ström.	—	0 111	—	—	0 111	—	8 000	—	—	—	8 000
Verldsgoodtemplarordens byggnadsaktiebolag	Gård nr 181 och 183	Östersund.	—	—	—	—	—	—	—	42 000	—	—	42 000
Vifsta varfs aktiebolag	Dövikén m. fl.	Ragunda.	—	2 424	—	—	—	1	145 000	—	—	—	—
	Storåsen	Hellesjö.	—	0 048	—	—	—	—	1 200	—	—	—	—
	Hälsjö m. fl.	Hälsjö.	—	0 336	—	—	—	—	20 000	—	—	—	—
	Böle m. fl.	Fors.	—	1 835	—	—	—	4	95 500	—	—	—	—
	Digertjernkilen m. fl.	Stugun.	—	1 517	—	—	—	—	120 100	—	—	—	—
	Berge m. fl.	Brunflo.	—	1 124	—	—	—	2	77 800	—	—	—	—
	Byom	Nyhem.	—	0 125	—	—	—	—	15 000	—	—	—	—
	Hoggasjö m. fl.	Sundsjö.	—	1 579	—	—	—	4	81 800	—	—	—	—
	Landön m. fl.	Offerdal.	—	0 542	—	—	—	1	18 100	—	—	—	—
	Backen m. fl.	Lit.	—	2 177	—	—	—	—	59 500	—	—	—	—
	Grafvarevägen och Norrgård	Föllinge.	—	0 546	—	—	—	—	22 000	—	—	—	—
	Ede m. fl.	Hamnerdal.	—	2 172	—	—	—	—	187 300	1 500	—	—	—
	Backen	Ås.	—	0 500	—	—	—	—	8 900	—	—	—	—
	Osterlängan	Åspås.	—	0 500	—	—	—	—	2 200	—	—	—	—
	Döfvelåsen m. fl.	Klöfsjö.	—	1 404	—	0 240	—	—	54 700	—	—	—	—
	Storsjö	Storsjö.	—	1 224	—	—	18 293	—	29 100	—	—	—	939 700
Ytteråns aktiebolag	Ytterån	Näskott.	—	—	—	—	—	—	—	15 000	—	—	15 000
Ytterå säg- och qvarnverks aktiebolag	Ytterå qvarn	Ålsen.	—	—	—	—	—	—	—	13 000	—	—	13 000
Äggfors aktiebolag	Äggen	Mörsill.	—	—	—	—	—	—	—	26 000	—	—	26 000
Änge bryggeriaktiebolag	Odensala	Brunflo.	—	—	—	—	—	2	25 000	300	—	—	—
	Hallen	Undersåker.	—	—	—	—	—	1	—	4 000	—	—	—
	Bredgård	Ström.	—	—	—	—	—	—	—	4 500	—	—	33 800
Östersunds flickskolebyggnads aktiebolag	Gård nr 208 och 229	Östersund.	—	—	—	—	—	—	—	40 000	—	—	40 000
	Summa		—	150 628	—	0 573	151 201	287	26	6 477 000	563 700	—	7 040 700

Anm. I förestående förteckning ingå icke sådana fastigheter, hvilka inköpts af bankaktiebolag för betäckande af någon bankens fordran.

Tab. 6.

EGENDOMAR TILHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1. Främmande magtens och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken.	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					Summa.	jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å frälse-ränta.	Summa.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Arntsen Sponaas, Knut, norsk nationalitet	Hufvulsviken	Rödön.	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—	—	
Bæcke, Hans, Rörås, » »	Kyrkbyn	Tennäs.	—	0 014	—	—	—	—	800	—	—	—	—	
Branthen, G. P., Alnön, » »	Lund	Helleljö.	—	0 015	—	—	—	—	500	—	—	—	—	
	Vestunede	Håsjö.	—	0 133	—	—	1	—	1,000	—	—	—	—	
	Byn	Fora.	—	0 167	—	—	—	—	1,500	—	—	—	—	
	Vesteråsen	»	—	0 042	—	—	—	—	8,000	—	—	—	—	
	Österåsen	»	—	0 281	—	—	1	—	1,500	—	—	—	—	
	Hälle	Brunflo.	—	0 058	—	—	—	—	1,000	—	—	—	—	
Borgstedt, Hans Petter, » »	Storbränna	Hägenås.	—	0 068	—	—	—	—	15,000	—	—	—	—	
Den Nordenfeldske Kredithank, norsk nationalitet	Kjålen	Kall.	—	0 291	—	—	—	—	1,500	—	—	—	—	
Engzelius, J. M., Rörås, norsk nationalitet	Kunäsdalen och Malmagen	Tennäs.	—	0 073	—	—	—	—	2,500	—	—	—	—	
Evensen, Ol., » »	Bæcken	Ås.	—	0 177	—	—	—	—	8,500	—	—	—	—	
Fjellseth, J., » »	Gårde	Ström.	—	0 292	—	—	1	—	700	—	—	—	—	
Hansson, Sefanias, » »	Osa	Ås.	—	—	—	—	1	—	500	—	—	—	—	
Holst, J. M., » »	Skalatugan	Åre.	—	0 667	—	—	—	—	600	—	—	—	—	
Johansson, Ol., » »	Fyrkålen	Hägenås.	—	0 083	—	—	—	—	35,000	—	—	—	—	
Klingenberg, konsul, Trondhjem, norsk nationalitet	Valne	Lockne.	—	0 118	—	—	—	—	1,400	—	—	—	—	
Larsen, Sivert, norsk nationalitet	Trusta	Rödön.	—	—	—	—	—	—	4,800	—	—	—	—	
Larsson, Sefanias, » »	Hufvulsviken	»	—	—	—	—	1	—	600	—	—	—	—	
Moe, Erik, » »	Östersem	Ås.	—	0 313	—	—	—	—	600	—	—	—	—	
Nilssen Haagenrud, Amund, » »	Forssa	Åre.	—	—	—	—	—	1	2,900	—	—	6,000	—	
Nord, Haldor, » »	Tång	Ås.	—	0 042	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norrman, Johan, » »	Östersem	»	—	0 076	—	—	—	—	1,200	—	—	—	—	
Olsen, Einar, » »	Viken	Frostviken.	—	0 083	—	—	—	—	2,500	—	—	—	—	
Olsen, Herman, » »	Valsjön	Hotagen.	—	0 025	—	—	—	—	3,000	—	—	—	—	
Olsen, Petter And, » »	Rehn	Aspås.	—	0 109	—	—	—	—	900	—	—	—	—	
Olsson Thorhuus, Ol., » »	Bæcken	Ås.	—	—	—	—	1	—	2,000	—	—	—	—	
Pettersson, Martin, » »	Näset	Aspås.	—	0 033	—	—	—	—	1,900	—	—	—	—	
Selander, Jenny, » »	Storlien	Åre.	—	0 250	—	—	—	—	1,200	—	—	—	—	
Torresson, Petter Julius, » »	Jornvattnet	Frostviken.	—	—	—	—	1	—	7,000	—	—	15,000	—	
Trondhjems Aktie Trælastcompagnie, norsk nationalitet	Bye	Mörstll.	—	—	—	—	2	—	200	—	—	—	—	
	Berge	Åre.	—	0 167	—	—	1	—	2,000	—	—	—	—	
	Hjörnänge	»	—	—	—	—	2	—	1,000	—	—	—	—	
	Bræcke	»	—	0 377	—	—	—	—	1,300	—	—	—	—	
	(Tegcfors)	»	—	0 063	—	—	—	—	3,200	—	—	—	—	
	England	»	—	—	—	—	—	1	4,400	—	—	4,800	—	
	Hägesjön	»	—	0 166	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Lien	»	—	0 500	—	—	—	—	9,900	—	—	—	—	
	Lund	»	—	0 527	—	—	—	—	4,600	—	—	—	—	
	Nordhallen	»	—	0 527	—	—	—	—	5,700	—	—	—	—	
	Stalljernstugan	»	—	0 125	—	—	1	—	1,400	—	—	—	—	
	Sån	»	—	0 354	—	—	—	—	5,800	—	—	—	—	
	Totten	»	—	1 333	—	—	—	—	20,500	—	—	—	—	
	Tångbåle	»	—	0 048	—	—	—	—	700	—	—	—	—	
	Vesterflandern	»	—	0 010	—	—	—	—	1,200	—	—	—	—	
	Viken	»	—	0 431	—	—	—	—	6,100	—	—	—	—	
			—	0 156	—	—	—	—	1,000	—	—	—	—	
			—	0 052	—	—	—	—	600	—	—	—	—	
							7 719						220,800	

Tab. 6. (Forts.) EGENDOMAR TILLHÖRANDE FRÄMMANDE MAGTERS UNDERSÅTAR, I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1. Främmande magters och undersätens namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Söcken.	4. M a n t a l.					9. Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar.	11. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			5. Krono.	6. Skatte.	7. Säterier, ladvärdar, rå och rör.	8. Allmänt frälse.	Summa.			12. jordbruksfastighet.	13. ö annan fastighet.	14. ö frälseränta.	Summa.	
Gerspacher, Rud., tysk nationalitet	Notvallen	Undersaker.	—	—	—	—	—	1	—	—	1,500	—	—	1,500
Miller, Lewis, engelsk	Mo	—	—	0,667	—	—	—	1	—	25,000	—	100	—	—
	Notvallen	—	—	—	—	—	—	1	—	15,000	—	—	—	—
	Svensta	—	—	0,667	—	—	—	—	—	—	5,000	—	—	—
	Ofverocke	Mörsill.	—	—	—	—	—	1	—	—	1,500	—	—	—
	Mörviken, säg	Åre.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
	Mo	Alsen.	—	—	—	—	—	1	—	100	—	—	—	—
	Trångsviken, ångsäg	—	—	—	—	—	—	—	1	—	130,000	—	—	—
	Tosaberg	Mattmar.	—	—	—	—	—	5	—	2,500	—	—	—	—
Owen, Thomas.	Hallen	Undersaker.	—	—	—	—	—	1	—	800	—	—	—	—
	Skansögan	—	—	—	—	—	—	1	1	—	700,000	—	—	880,000
		Summa	—	9,053	—	—	—	9,053	29	5	237,900	863,900	—	1,101,800

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA INRÄTTNINGAR I JEMTLANDS LÄN ÅR 1895.

1. Stiftelsens namn.	2. Stiftelsens ändamål.	3. Stiftarens namn och yrke.	4. Stiftelsens år och dag.	5. Utdelning under år 1895 till nedanstående antal personer.	6. af nedanstående belopp. Kronor.	7. Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895. Kapital. Kronor.	8. Deraf värde af fastigheter. Kronor.	9. Stiftelsen förvaltas af:	10. Anmärkingar.
A. Å Landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Per Olofsson Norda fond.	Understöd åt fattige.	Arbetaren P. O:son Nord i Åsen.	1891 ¹⁰ / ₉	2	25	511	—	Fattigvårdsstyrelsen i Hamnerdal.	
Lars Lithanders donationsfond.	Inrättande af fattigvård eller till fattigvårdens behof.	Landbrukaren L. Lithander.	1888 ²² / ₅	—	—	20,246	—	Do i Lit.	
Fjerdingsmannen Jonas Jons-sons fattighemsfond.	Inrättande af fattighem i Hamnerdal.	Hemmansegaren J. Jonsson i Hävås.	1876 ²² / ₅	—	—	26,000	26,000	Do i Hamnerdal.	
Per Anderssons och hans hustrus nödhjulsfond.	För inköp af säng- och gängkläder åt dem, som genom sjukdom eller oförvårdad fattigdom deraf äro mest i behof inom Hamnerdals och Gäxsjö församlingar.	Hemmansegaren P. Andersson och h. h. Anna Hemmingsdotter i Gäxsjö.	1888 ⁷ / ₄	—	—	6,724	—	Do i Gäxsjö.	1)
P. A. Amréns understödsfond.	Fattigunderstöd inom Ragunda socken.	Bondesonen P. A. Amrén.	1882 ¹² / ₉	—	12	300	—	Do i Ragunda.	
Rabaska fonden.	Understöd åt fattige inom Frösöns socken.	Mamsell Elisabet Lindström.	1866 ²¹ / ₃	3	50	1,050	—	Fattigkassans föreståndare.	
Södergrenska testamentet.	Fattigunderstöd i Undersäkers, Kalls och Åre socknar.	Bruksegaren Nils Södergren.	1806 ¹⁹ / ₁₁	—	480	8,000	—	Pastor jemte kyrkovärdarne i Undersäker.	
Bredmanska donationen.	Räntan användes för fattigvården i Ovikens kommun.	Professor Johan Bredman.	1855 ¹⁹ / ₁₁	—	143	2,868	—	Fattigvårdsstyr. i Oviken.	
A. Jönssons i Klockarbacken och hans hustrus donation.	Do do do.	Bonden Anders Jönsson.	—	—	4	83	—	Do do do.	

Brukspatron Nils Södergrens testamente.	Understöd åt en skollärare i Tennäs socken samt studerande från Herjedalen och fattige inom Tennäs.	Bruksegaren N. Södergren.	1805 ^{19/11}	—	240	4,000	—	Fattigvårdsstyrelsen i Tennäs.	2)	
Tullus-fonden.	Understöd åt fattige inom Näskotts socken.	F. talmannen Nils Larsson i Tullus.	1894 ^{14/4}	10	400	15,830	—	Nämndemannen Nils Persson i Faxelöven.		
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>										
Onämnd gifvares fond.	Bidrag till Ragunda församlings skolväsende.	Okänd.	1893	—	40	1,000	—	Skolrådet i Ragunda.		
Fru Maria Salanders premiefond.	Premier åt skolbarn inom Ytter-Hogdals socken.	Fru M. Salander.	1878 ^{8/12}	—	—	60	—	Do i Ytter-Hogdal.		
Kronofogden S. O. Hammarströms donation.	Beklädnad åt skolbarn i Ytter-Hogdals socken.	S. O. Hammarström.	1866 ^{4/9}	7	42	1,000	—	Do do.		
Racklöwska skolan.	Skolundervisning åt fattiga barn inom Undersäkers pastorat.	Handlanden Olof Hansson Racklöv.	1801 ^{21/7}	—	1,553	24,543	8,500	Kyrkoherde och kyrkovårdar.		
Hans Erssons och P. Wikströms donationsfond.	Understöd för medellösa barns skolgång inom Åre församling västra del.	H. Ersson i Forssa och direktör P. Wikström.	1846 ^{5/7}	15	89	1,797	—	Skolrådet.		
Länsman Nilssons stipendiefond.	Premier åt barn i Hallens sockens folkskola.	Flere bidrag.	1876 ^{20/9}	—	—	530	—	Do.	5)	
Sandströmska donationen.	Hjelp åt fattiga skolbarn i västra delen af Kalls socken.	Axel Sandström.	1865 ^{10/9}	6	55	1,100	—	Do.		
Tunadals donationfond.	Fattiga barns inom Ragunda socken beklädnad.	Tunadals trävaruaktiebolag.	1867 ^{27/8}	3	40	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.		
Fond för fattiga barns skolgång.	Middagsmåltid åt medellösa skolbarn inom Brunflo socken under skolgången.	Gåfvor och sammanskott.	1866 ^{19/4}	6	129	4,648	—	Skolrådet i Brunflo.		
Stens fond.	Fattiga skolbarns inom Näs socken underhåll.	Hemmansegaren Nils Sten.	1877 ^{2/11}	6	51	1,038	—	Do i Näs.		
Fattiga skolbarns beklädnadsfond.	Fattiga skolbarns inom Fällinge socken beklädnad.	F. nämndemannen Hemming Olofsson.	1872 ^{7/10}	2	9	436	—	Kommunalnämnden.		
Anders Anderssons i Söre testamentsfond.	Inrättande i Lits socken af en sockenskola med prest-vidg lärare.	Kyrkovärden A. Andersson i Söre.	1831 ^{21/12}	—	—	6,000	6,000	Skolrådet i Lit.		
Olaus Lithanders do.	Att förse fattiga skolbarn i Lit med kläder och böcker.	Handlanden O. Lithander.	1849 ^{24/2}	37	91	2,369	—	Do do.		
Lars Lithanders lönefond.	Aflöning åt prest såsom lärare vid folkskolan i Klösta.	Landtbrukaren L. Lithander.	1888 ^{22/5}	—	—	20,134	—	Do do.	4)	
Fredabergs lappbarnhem.	Underhåll och undervisning vid barnhemmet i Alanäs socken.	Pastor Mikael Sandell.	1877 ^{1/1}	18	2,759	12,800	10,500	En styrelse af 3 personer.	5)	
Fond för fattiga barns beklädnad.	Understöd åt fattiga barn med kläder m. m.	Goodtemplarlogen Facklan samt insamling.	1888	—	—	1,158	—	Do vald å kyrkostämna.	6)	
Schuberska fonden.	Räntan användes för uppköp af biblar att såsom gåfvor utdelas till skriftebarn inom Hede socken.	Generalintendenten von Schuber.	1857 ^{7/8}	—	30	544	—	Kyrkorådet i Hede.		
Jöns Olssons i Hede donationsfond.	Räntan å 2,000 kr. användes till fattiga skolbarns beklädnad och å 1,000 kr. att utdelas till älderstigna fattiga inom Hede socken.	Hemmansegaren J. Olofsson i Hede.	1881 ^{14/10}	37	137	3,000	—	Kommunalnämnden i do.		
Schubertska fonden.	Inköp af biblar åt fattiga nattvårdsbarn.	Schubert (yrke okändt).	—	—	—	354	—	Pastorsembetet i Lillherdal.	7)	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>										
Gisslenska donationen.	Undervisningsväsendets i Ragunda socken befordrande.	Haudl. L. Gisslén i Uppsala.	1835 ^{30/8}	—	120	9,500	6,500	Skolrådet i Ragunda.		
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>										
Kyrkäs allmänna sjuk- och begravningskassa.	Att lemna understöd vid sjukdomsfall samt bidrag till begravningskostnad.	—	1884	10	230	830	—	Styrelsen.	8)	
Mattmars goodtemplars do do.	Do do.	—	1886	14	618	299	—	Do.	9)	
Huså sågverks do do.	Do do.	—	1895	3	80	470	—	Do.	10)	
<i>f) Pensionsfonder.</i>										
M. Daléns besparingskassa.	Räntan insattes i liträtteanstalten i Stockholm för fattiga föräldrars barn, som under året födas och tillhöra Myssjö socken.	F. häradsdomaren M. Dalén.	1875 ^{30/12}	1	5	100	—	Fattigvårdsstyrelsen eller kommunalnämnden.		
Johan Perssons fond.	Att af fondens ränta bilda kapital i ränte- och kapitalanstalten för 4 barn.	Hemmansegaren Johan Persson i Kårgårde.	1892 ^{28/1}	—	—	4,000	—	Kommunalnämnden i Hackås.	11)	
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>										
Hackås sockens odlingsfond.	Uppmantran för odling.	Hemmansegaren J. Persson.	1891 ^{3/8}	—	—	4,000	—	Kyrkorådet i Hackås.	11)	
				Summa	—	180	7,432	188,322	57,500	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål.	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1895		Stiftelsens storlek vid slutet af år 1895.		Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.	Kapital. Kronor.	Deraf värde af fastigheter. Kronor.		
B. I Östersunds stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. paupes honteux och dylikt.</i>									
E. M. Grenholms minne.	Då fonden vuxit till 1,500 kr., skall räntan deraf hvarje år vid jul tiden tilldelas en fattig och välfredad person med företräde för sjuklig.	Provisialläkaren Erik Magnus Grenholm.	1889 ^{6 2}	—	—	1,695	—	Stadsfullmäktige genom drätselkammaren.	12)
Genborgska donationenfonden.	Årsräntan å fonden tilldelas någon äldrig, fattig och sjuklig enka efter prest, embetsman eller bättre borgare i Östersund.	Enkefru pastorskans Märta Brita Genborg.	1845 ^{21 1}	1	18	452	—	Stadspredikanten, borgmästaren och regementsläkaren.	
Östersunds handels- och industriidkareförenings understödsfond.	Att lemna tillfälliga understöd åt inom Östersund bosatta gamla och nödställda personer, som der idkat handel, handverk eller annan rörelse, eller åt deras medlösa enkor och barn.	Östersunds handels- och industriidkareförening.	1890 ^{7 11}	—	—	569	—	Östersunds handels- och industriidkareförening.	12)
Onämnd gifvares fond.	Af räntan efter 6 % utdelas årligen den 23 dec. enligt stadsfullmäktiges beslut julgäfvor å 150 kr. till 2 fattiga borgare, dervid företrädesvis böra ihågkommas i. d. medlemmar af magistraten eller stadsfullmäktige.	Grosshandlaren Nils Wikström.	1876 ^{16 9}	2	300	5,000	—	Stadsfullmäktige genom drätselkammaren.	
Elisabet Lindströms testamente.	Julgäfvor åt 2 ogifta fruntimmer.	Mansell E. Lindström.	1868 ^{25 9}	2	40	2,052	—	Drätselkammaren.	
<i>b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.</i>									
Onämnd gifvares fond.	Af räntan efter 5 % utdelas årligen den 23 dec. enligt stadsfullmäktiges beslut dels kläder åt fattiga barn, dels julgäfvor i penningar eller matvaror.	Grosshandlaren Nils Wikström.	1880 ^{28 7}	—	500	10,000	—	Stadsfullmäktige genom drätselkammaren.	
Weinbergiska fonden.	Premier till 1 gosse och 1 flicka.	Läroverksadjunkten L. F. Weinberg.	1876	2	10	249	—	Skolrådet.	
Småbarnsskolefonden.	Do till uppmuntran åt välartade elever i småbarnsskolan.	Småbarnsskoleledningen.	1878 ^{14 10}	—	—	1,983	—	Do.	13)
Jonas Hamréns fond.	Bidrag genom räntefkastning till Jemtlands läns barnhems utgifter för intagna barna underhåll.	Färgaren J. Hamrén.	1865 ^{11 4}	—	14	300	—	Barnhemmets direktion.	
Ester och Helenas d:o.	Do	Prosten N. T. Feltström.	1872 ^{9 1}	—	13	300	—	Do.	
Nionde-juli-fonden.	Do	Ett sängsällskap af amatörer.	1876 ^{12 7}	—	23	500	—	Do.	
Per Wikströms fond.	Do	Grosshandl. P. Wikström.	1880 ^{29 9}	—	450	10,000	—	Do.	
Enkefru Weinbergs d:o.	Do	Enkefru Carolina Weinberg.	1883 ^{26 1}	—	225	5,000	—	Do.	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
P. Wikströms donation.	Räntan skall öfverlemnas till rektor vid allmänna läroverket, för att användas till inköp af böcker, hvilka utdelas såsom premier åt lärjungar, som utmärkt sig genom goda framsteg i studier.	Ekonomidirektör P. Wikström.	1848 ^{26 2}	—	60	1,000	—	Drätselkammaren.	
Justelii stipendiefond.	Stipendium under 2 års tid åt en vid Östersunds läroverk studerande fattig och flitig yngling i 6:te eller 7:de klassen.	Apotekaren M. Justelius.	1882 ^{1 5} 1883 ^{25 5}	1	250	5,557	—	Läroverkskollegiet.	
Burmanska fonden.	Förelagsvis att grundlägga en 5:te klass vid Frösö skola.	Bergsrådet W. Burman.	1838 ^{12 8}	—	—	6,023	—	Läroverkets rektor.	12)
Bredmanska inventariefonden.	För inköp för skolans räkning af för undervisningen nödvändiga vetenskapliga arbeten.	Professor J. Bredman.	1855 ^{16 11}	—	—	3,800	—	Läroverkskollegiet.	
Bredmanska stipendii- och premiefonden.	Smärre premier för flit och i synnerhet understöd till medellösa studerande, som dimitteras från skolan till akademien.	Densamme.	1855 ^{18 11}	2	329	5,577	—	Do.	
N. Wikströms stipendiefond.	Stipendium åt 1 yngling i läroverkets högsta klass, som, jemte det han befinner sig i behof af understöd, lemna de bästa förhoppningar.	Grosshandlaren N. Wikström.	1880 ^{29 9}	—	—	3,719	—	Do.	13)
Hambreiska stipendiefonden.	Stipendium åt 1 välartad, skicklig och behöfvande lärjunge.	Målarenskan Anna Hambræus.	1849 ^{5 7}	1	10	305	—	Do.	
Weinbergiska d:o.	Stipendium åt 1 medellös, genom goda naturgäfvor, flit och sedlighet utmärkt lärjunge i 7:de klassen eller ock i 6:te klassens öfre afdelning.	Läroverksadjunkten L. F. Weinberg.	1874 ^{16 7}	1	150	4,214	—	Do.	

Fjellmanska stipendiefonden.	Stipendium åt 1 obemedlad lärjunge, som genom flit och godt uppförande deraf gjort sig förtjent.	Rådmanen A. P. Fjellman.	1874 ²⁰ / ₅	1	150	3,248	—	Läroverkskollegiet.
Grosshandlaren Bünsows donation.	Räntan skall användas till Östersunds elementarläroverks för kvinnlig ungdom hästa.	Grosshandlaren Fredrik Bünsow.	1885 ¹⁰ / ₁₁	—	—	5,000	—	Läroverkets styrelse, 1 magistratperson och 1 af stadsfullmäktige utsedd. ¹⁴⁾ Läroverkskollegiet.
Frösö skolas minnesfond.	Räntan tilldelas någon yngling uti läroverkets 5 nedre klasser, som genom flit och goda seder deraf gjort sig förtjent.	Lektor J. E. Dalén och adjunkten N. M. Jonsson.	1892 ¹ / ₇	1	12	313	—	Läroverkskollegiet.
Zetterströmska bibliotekskassan.	Vård och förökande af det s. k. Frösöbiblioteket.	Professor C. Zetterström.	1816 ²¹ / ₅	—	143	4,704	—	Hernösands domkapitel.
d) <i>Stiftelser för sjukvård.</i>								
R. Fresks donation.	Räntan efter 5 % öfverlemnas årligen till styrelsen för diakonissanstalten i Stockholm, för att användas till underhållande i Östersund af en diakonissa med uppgift att biträda vid vård af fattiga och sjuka.	Rådmanen R. Fresk.	1889 ¹⁷ / ₁₂	1	750	15,000	—	Stadsfullmäktige genom drätselkammaren.
e) <i>Sjuk- och begravningskassar.</i>								
Östersunds allmänna sjuk- och begravningskassa.	Att bispringa medlemmar med understöd vid sjukdomsfall samt hjälp till begravningskostnad.	Handlanden K. A. Karlsson.	1888 ²⁰ / ₅	14	577	1,216	—	En styrelse af 5 personer. ¹⁵⁾
f) <i>Pensionsfonder.</i>								
Rabinska familjens äminnelse.	Räntan ä 4,000 kr. användes till pensioner åt 4 fattiga enkör efter embetsmän eller bättre borgare eller oförsörjda bättre mans döttrar inom Östersund; räntan ä 1,000 kr. utdelas årligen till 2 eller flere kvinnor af arbetsklassen.	Mamsell Elisabet Lindström.	1865 ²⁸ / ₄ 1868 ²⁵ / ₃	6	250	5,000	—	Magistraten.
h) <i>Andra stiftelser och inrättningar.</i>								
M. Justelii donation.	Penningarne få enligt gåfvobrevet användas till något för staden allmännyttigt ändamål.	Apotekaren M. Justelius.	1888 ¹⁵ / ₅	—	450	10,000	—	Stadsfullmäktige genom drätselkammaren. ¹⁶⁾
			Summa	—	35	4,724	112,776	—

A n m ä r k n i n g a r.

¹⁾ Utdelningen får ej ega rum förrän efter testatorernas död. — ²⁾ Fonden utgöres af 4 aktier i Stora Kopparbergs Bergslags aktiebolag. Fondens afkastning var år 1895 240 kr. Deraf hafva 234.50 kr. ingått till fattigkassan och utdelats som vanligt fattigunderstöd. — ³⁾ År 1895 egde ingen utdelning från fonden rum, enär skolan i auseende till rådande farsot var stängd större delen af läsetiden. — ⁴⁾ Fonden skall uppgå till 20,000 kr., innan utdelning derifrån får ske. År 1895 egde sådan ej rum. — ⁵⁾ Under år 1895 har för barnhemmet influtit i frivilliga gåfvor 2,735 kr. — ⁶⁾ Den af »Packlan» verkställda insamlingen var 60 kr. För öfrigt insamladt ä husförhör, begravingar m. m. — ⁷⁾ Stiftelseurkunden saknas. — ⁸⁾ Influtna

delegareafgifter är 1895 utgjorde 165 kr. — ⁹⁾ D:o 238 kr. — ¹⁰⁾ D:o 221.50 kr. — ¹¹⁾ Rättegång pågår angående fonderna. — ¹²⁾ Ingen utdelning under år 1895. — ¹³⁾ Räntan hittills lagd till kapitalet. — ¹⁴⁾ Någon utdelning har ännu ej kunnat ske, då den förutsättning, under hvilken donationsbrevet medgifver sådan, ännu ej inträdt. — ¹⁵⁾ Influtna delegareafgifter år 1895 utgjorde 762.40 kr. — ¹⁶⁾ Räntan använd till förökande af byggnadsfonden för elementarläroverket för flickor i Östersund. Kapitalet utlånadt mot inteckningsäkerhet uti nämnda läroverks hus.

